

Голас Прадзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 48 (1055), Снежань 1968 г.

Год выдання 13-ы

Цана 2 кап.

У прадзільным цэxu Мінскага камвольнага камбіната.

Фота В. БАРАНОУСКАГА.

Нашы
інтэрв'ю

УСЁ ДЛЯ ЧАЛАВЕКА

Аляксей ЗОЛАЎ,
намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР

Багацее наша краіна, расце ўзровень жыцця працоўных, больш поўна задавальняюцца іх матэрыяльныя і культурныя патрэбнасці. Загляніце суботнім вечарам у канцэртную ці тэатральную залу, прайдзіцеся па вуліцах. Як прыгожа, з густам апрануты людзі! Калі пабываеце ў сельскім доме культуры або клубе, то наўрад ці заўважыце вялікую розніцу паміж гараджанамі і сельскімі жыхарамі.

У пасляваенныя гады побач з прадпрыемствамі цяжкай прамысловасці пачалі будавацца і рэканструявацца камбінаты і фабрыкі, якія выпускаюць тавары шырокага ўжытку і прадукты. Сёння найбольш буйныя з іх: Мінскі камвольны і Баранавіцкі баваўняны камбінаты, Мінскі і Гродзенскі тонкасуконныя камбінаты, Віцебскі і Брэсцкі дывановыя камбінаты, Брэсцкая панчошная фабрыка, Гродзенская баваўнапрадзільная фабрыка, швейныя фабрыкі ў Магілёве, Гомелі і Кобрыве, Скідэльскі, Гарадзейскі, Жабінкаўскі і Слуцкі цукровыя заводы, Мінскі, Магілёўскі, Брэсцкі і Полацкі мясакамбінаты, Мінскі, Гродзенскі і Магілёўскі малаказаводы і многія, многія іншыя.

Цяпер у Беларусі штогод на 40—60 працэнтаў

абнаўляецца асартымент тавараў. Так, сёлета асвойваецца вялікая колькасць арыгінальных мадэляў абутку, швейных і трыкатажных вырабаў, 40 новых відаў розных тканін. У ліку новых тканін — тканіны для сукенак з дабаўленнем лаўсану, палітовыя шарсцяныя тканіны і паўшарсцяныя з дабаўленнем нітону, касцюмныя шарсцяныя і паўшарсцяныя тканіны новых структур, сукенкавыя тканіны з выкарыстаннем трыацэтатнага шоўку, прафіліраванага капрону з новымі відамі адзелака, жакардавыя льяныя палотны.

У лёгкую прамысловасць прыходзяць новыя матэрыялы і новая тэхніка. Гэта адкрывае вялікія магчымасці перад тэхнолагамі і мастакамі-мадэльерамі. Яны даюць другое жыццё, здавалася б, старым, традыцыйным вырабам, выяўляюць выдатныя якасці сінтэтыкі. Узяць, напрыклад, лён. Аршанскі льнокамбінат спалучыў ільновалакно з лаўсанам і атрымаў тканіну на дзіва эластычную, якая не камечыцца, дастаткова цяжкую па сваёй фактуры, здольную захоўваць кожную

лінію і дэкаратыўную дэталю, задуманую мастаком.

Многа цікавых, па-сапраўднаму арыгінальных вырабаў асвоілі беларускія швейнікі. Напрыклад, Мінскае швейнае вытворчае аб'яднанне імя Крупскай наладзіла выпуск жаночых паліто з палатна «джэрсі». Сталічныя швейнікі прапанавалі пакупнікам прыгожыя мужчынскія кашулі з новых відаў тканін, якія не ўступаюць па канструкцыі і выкананню лепшым айчынным і зарубежным узорам.

Бабруйская швейная фабрыка імя Дзяржынскага нядаўна прыступіла да вытворчасці модных паліто з капрону, дубліраванага рознымі матэрыяламі.

Неабмежаваным попытам карыстаецца абутак беларускіх прадпрыемстваў. Пры яго вырабе шырока ўжываюцца новыя высока якасныя матэрыялы.

З уводам новых трыкатажных прадпрыемстваў павялічыўся выпуск і пашырыўся асартымент трыкатажу. Шырока прадстаўлены верхні трыкатаж. Гэта святочныя і паўсвяточныя жаночыя сукенкі з рознымі відамі ўпрыгожання; зручныя і цёплыя [Заканчэнне на 2-й стар.]

ЁСЦЬ «МІНСК-32»

Усе яны маладыя, усе простыя і сціплыя. Але ж калі падумаеш, што яны валодаюць цікавейшымі сакрэтамі электроннай думкі, самі ствараюць тэхніку дваццатага стагоддзя, глядзіш на іх з асаблівай павагай.

— Нядаўна, — расказвае начальнік Мінскага праектнага бюро завода імя Арджанікідзе Георгій Лапато, — у нашым калектыве адбылася надзвычай радасная і значная падзея: паспяхова вытрымаў міжведамасныя выпрабаванні доследны ўзор новай электронна-вылічальнай машыны «Мінск-32». Гэты поспех мы прысвячаем юбілею БССР і Кампартыі Беларусі. Машына рэкамендавана ў серыйную вытворчасць.

Сёння мы друкуем інтэрв'ю з адным са стваральнікаў машыны «Мінск-32» інжынерам **Вадзімам ПЫХЦІНЫМ**.

— **Вадзім Якаўлевіч, раскажыце, калі ласка, як доўга ішла распрацоўка новай машыны? У чым яе перавага перад «Мінск-22»?**

— Распрацоўку мы вялі амаль тры гады. Можна, хто-небудзь падумае: маўляў, які вялікі час. Сапраўды, вялікі. Але ж трэба мець на ўвазе незвычайную складанасць і тонкасць нашай работы. Мы ж маем справу з электронікай, а гэта, паверце, рэч далёка не простая.

Чым была выклікана неабходнасць стварэння новай машыны? Не сакрэт, што «Мінск-22» знайшла вельмі шырокае ўжыванне ў народнай гаспадарцы краіны. Ды і за рубяжом на яе попыт даволі высокі. Мы паставілі перад сабой задачу: стварыць яшчэ больш прадукцыйную машыну. Такой і з'яўляецца «Мінск-32». Яна шмат у чым «абягнала» сваю старэйшую сястру. Вось толькі некалькі яе тэхнічных даных.

За секунду «Мінск-32» можа выконваць звыш 30 тысяч самых розных аперацый, а «Мінск-22» — 5-6 тысяч. Як бачым, розніца даволі значная. Машына шматпраграмавая, у стане адначасова вырашаць да чатырох задач.

Машына здольна працаваць са 136 вонкавымі прыстасаваннямі. Намнога спрасцілася кіраванне ёю: адзін апэратар можа выконваць гэту работу з дапамогай пішучай машынкi, што больш зручна і проста, чым пры інжынерным пульсе, як на «Мінск-22».

— **Якія работы зможа выконваць новая машына?**

— Самыя розныя. Яна прызначана для вырашэння навукова-тэхнічных і планава-эканамічных задач, прычым, самых што ні ёсць складаных. Пералічыць іх усе проста немагчыма. Назаву толькі некалькі. З галіны навукі яна можа, напрыклад, паспяхова рашаць дыферэнцыяльныя ўраўненні, з эканомікі і статыстыкі — налічваць зарплату на вялікіх і сярэдніх прадпрыемствах, дапамагаць кіраваць вытворчасцю...

— **Назваце, калі ласка, іншых стваральнікаў машыны, сваіх сяброў па прафесіі.**

— Калектыву, які ўдзельнічаў у стварэнні машыны, малады. Хоць адзначыць інжынераў Аляксандра Запольскага, Артура Васілеўскага, Валянціну Мальцаву, Аляксандра Жыгалава, матэматыкаў Марка Неменмана, Мікалая Кушырова, Уладзіміра Цагельскага і іншых. Большасць з іх скончылі Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, некаторыя прыехалі ў Мінск з іншых гарадоў краіны. Усе мы вельмі зжыліся, здружыліся і робім адну вялікую і важную справу.

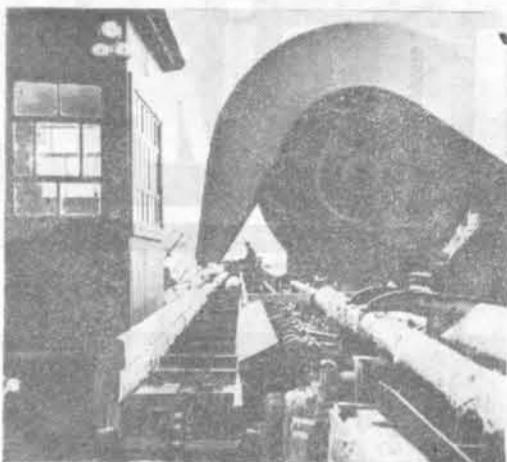
— **Чым вабiць вас ваша работа, Вадзім Якаўлевіч? Што яна патрабуе ад чалавека?**

— Работа наша вельмі цікавая, прычым, цікавасць гэта асаблівая. Наша прафесія вельмі складаная. Стварэнне электронна-вылічальнай тэхнікі спалучае ў сабе ўсе найноўшыя дасягненні ў галіне матэматыкі, электронікі, дакладнай механікі. Таму мы павінны быць пастаянна ў курсе спраў усіх навінак вылічальнай тэхнікі як у нашай краіне, так і за рубяжом.

Яшчэ адна характэрная рыса нашай работы — пастаяннае пацудзі дакладнага, усебакова прадуманага тэхнічнага разліку, прафесійнай цярпелі. Мы не маем ніякага права ганяцца за нечым унікальным, незвычайным. Мы павінны распрацоўваць і выпускаць такія машыны, каб яны абавязкова ішлі ў вытворчасць, дапамагалі людзям, прыносілі карысць дзяржаве. Гэта — прафесійны абавязак стваральнікаў электронна-вылічальнай тэхнікі.

— **Ваши творчыя планы і задумы на будучыню.**

— Як я ўжо сказаў, камісія толькі што дала новай машыне пушэчку ў вялікае жыццё. У наступным годзе яна пойдзе ў «вялікую серыю». Нам застаецца толькі адно: пажадаць ёй добрага шляху. Але мы будзем расшыраць яе далейшыя тэхнічныя магчымасці. Ну, і, вядома ж, будзем распрацоўваць новыя машыны, шукаць і эксперыментавать.

Чэрвеньскі леспрамгас — адзін з лепшых у рэспубліцы. Яму ўручаны на вечнае захаванне Памятны Сцяг абкома КПБ, аблвыканкома і абласнога савета прафесіянальнага саюза Міністэрства лясной і дрэваапрацоўчай прамысловасці БССР. **НА ЗДЫМКАХ:** 1. Механізаваная раздзелка драўніны. 2. Работы на Іванаўскім лесапункце.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ЛАУСАН ЗАМЯНІУ БРОНЗУ

— Гэта навінка ажыццэўлена ўпершыню ў Беларусі, — сказаў карэспандэнт БЭЛТА галоўны інжынер Крычаўскага цэментаво-шыфернага камбіната І. Майсеенка. — Бронзавая сетка ў першай лістафармавочнай машыне заменена лаўсанавай. Эксперымент пераўзышоў усе чаканні. Яна аказалася вельмі ўстойлівай. На ёй выдатна фармуецца шыфернае палатно. Сабekoшт жа такой сеткі ў пяць разоў дзешавейшы за бронзавую.

Навінку дапамаглі ўкараніць работнікі Маскоўскага навукова-даследчага інстытута «Азбестаэмент».

ГАНАРОВАЕ ЗВАННЕ — Д. ОЙСТРАХУ

Савецкі скрыпач Давід Ойстрах, які гастраліруе ў Венгрыі, абраны ганаровым прафесарам Будапешцкай кансерваторыі. За сто год існавання кансерваторыі гэта званне было прысвоена 20 выдатным дзеячам мастацтва, у тым ліку такім, як Пабла Касальс, Глазуноў, Рыхард Штраус, Тасканіні.

Вялікую навуковую работу праводзяць супрацоўнікі Беларускага навукова-даследчага інстытута земляробства. Тут вырашаюцца праблемы ўдасканалення севазаротаў, эфектыўнага выкарыстання арганічных і мінеральных ўгнаенняў, распрацоўваецца агратэхніка вырошчвання розных сельскагаспадарчых культур. Значная работа праведзена ў інстытуце па селекцыі зерневых. Выведзены тут гатунк жыта «Дружба» па ўраджайнасці на 1,5 цэнтнера вышэй звычайнага гатунку «Беняконскае». Цікавыя створаныя вучонымі гатункі тэтраплоіднай грэчкі, зерне якой больш буйное, а сцяблы больш устойлівыя да палягання. **НА ЗДЫМКУ:** доктар сельскагаспадарчых навук дэпутат Вярхоўнага Савета БССР прафесар Мікалай МУХІН. Пад яго кіраўніцтвам быў выведзены новы гатунк жыта «Дружба».

Фота Н. АМЕЛЬЧАНКІ.

УСЁ ДЛЯ ЧАЛАВЕКА

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

ля спартыўныя касцюмы і курткі з шэрсці і эластыку, розныя дзіцячыя вырабы з шэрсці, баваўны і штучных валокнаў. Цяпер фабрыкі нашай рэспублікі вырабляюць 14 мільёнаў адзінак верхняга трыкатажу ў год. Вялікі выбар панчошна-шкарпэткавых вырабаў.

Многа і плённа працуюць работнікі харчовай прамысловасці. Наша харчовая прамысловасць з'яўляецца адной з вядучых галін народнай гаспадаркі. Яна налічвае дзесяткі галін, сярод якіх хлеббулачная, кандытарская, цукровая, кансервавая, макаронная, піва-безалкагольная, тытунёвая і многія іншыя.

Работнікі харчовай прамысловасці ў апошнія гады пашырылі асартымент вырабаў, палепшылі іх якасць. Толькі за два апошнія гады асвоены і ўкаранены ў вытворчасць 130 новых вырабаў.

Вялікія задачы вырашаюць работнікі мясной і малочнай прамысловасці. Сёлета яны значна палепшылі якасць выпуска новых мясных і малочных прадуктаў палепшанай якасці. У параўнанні з мінулым годам выпуск цэльнамалочнай прадукцыі павялічыцца на 43 тысячы тон.

Вялікая роля ў задавальненні ўсё ўзрастаючага попыту насельніцтва на розныя тавары адводзіцца мясцовай прамысловасці. Мясцовая прамысловасць — гэта комплекс галін, што ахопліваюць шматлікія прадпрыемствы, прадукцыя якіх займае значнае месца ў агульным аб'ёме вытворчасці.

Наша прамысловасць вырабляе многа розных тавараў народнага спажывання, але попыт на некаторыя вырабы апыраджае іх вытворчасць. Вось чаму пры распрацоўцы планаў на будучае прадугледжваецца паскораны рост тых галін, якія пакуль адстаюць ад патрэбнасцей рынку. У Пінску ўзводзіцца буйны камбінат па выпуску 12 мільёнаў вырабаў верхняга трыкатажу ў год, у Салігорску — трыкатажная фабрыка магутнасцю 17 мільёнаў пар бялізны ў год, у Мінску — швейная фабрыка па выпуску дзіцячых вырабаў і жаночай галантарэі, у Дзяржынску — фабрыка па выпуску мужчынскіх кашуль. Рэканструюцца дзесяткі прадпрыемстваў: абутковае вытворчае аб'яднанне «Прамень», гомельская трыкатажная фабрыка «8 сакавіка» і многія іншыя. Ужо ў 1970 годзе прадпрыемствы лёгкай прамысловасці будуць выпускаць 200 мільёнаў квадратных метраў тканін, больш 4 мільёнаў квадратных метраў дываноў, каля 150 мільёнаў пар панчошна-шкарпэткавых вырабаў і больш 100 мільёнаў штук верхняга і бялізнавага трыкатажу.

Выключна важнае значэнне для павелічэння вытворчасці тавараў народнага спажывання маюць хімічныя прадпрыемствы, якія ўзводзяцца ў Беларусі — Магілёўскі камбінат сінтэтычнага валакна, Полацкі хімічны камбінат і іншыя.

Полацкі хімічны камбінат з'яўляецца адным з найбольш буйных у краіне прадпрыемстваў такога тыпу. Яго магутнасць — 50 тысяч тон валакна нітрон, які з'яўляецца заменікам шэрсці. Валак-

но нітрон мае знешні выгляд натуральнай шэрсці, але пераўзыходзіць яе па цеплаізаляцыйных якасцях, мае высокую ўстойлівасць да дзеяння святла, кіслот, цвілі і молі. Нітрон можа быць шырока выкарыстаны ў тэкстыльнай прамысловасці як у чыстым выглядзе, так і ў сумесі з іншымі валокнамі для вытворчасці трыкатажных вырабаў, касцюмных, абівачных і дэкаратыўных тканін, штучнай футры і г. д. З 50 тысяч тон нітрон, напрыклад, можна атрымаць амаль 190 мільёнаў квадратных метраў палітоўных тканін і пашыць з іх 55 мільёнаў палітоў. Пры перапрацоўцы гэтай колькасці нітрон на трыкатаж можна вырабіць 200 мільёнаў жаночых кофтанак.

Гадавая магутнасць Магілёўскага камбіната сінтэтычнага валакна — 20 тысяч тон лаўсан-штапелю і 30 тысяч тон лаўсан-шоўку. Калі гэту колькасць лаўсан-штапелю ў сумесі з ільновалакном перапрацаваць ў тканіны, то з іх можна пашыць 40 мільёнаў жаночых сукенак. Пры перапрацоўцы лаўсан-штапелю ў сумесі з шэрсцю можна вырабіць 124 мільёны квадратных метраў камвольных тканін. Іх дастаткова для таго, каб пашыць 32 мільёны мужчынскіх касцюмаў.

Вялікае развіццё атрымліваюць мастацкія промыслы. Будзе яшчэ больш выпускацца сувеніраў, прадметаў нацыянальнага беларускага ткацтва, мастацкай вязкі, мастацкай керамікі.

Усё больш і больш новых рэчаў упрыгожваюць быт савецкіх людзей. Усё больш з'яўляецца дабrotных тавараў, неабходных ім.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

АБ ТЫХ, КАГО НЕЛЬГА ЗАБЫЦЬ

Помнікі, абеліскі, а то і проста асобныя магілы, курганы... Іх многа на Навагрудчыне, як і на ўсёй Беларусі. Гэта сліды вайны.

...У актавай зале Паўбярэскай васьмігодкі ўсіх партрэт мужчыны з валавым і задумным тварам. Ніжэй мармуровая дошка, на якой залатымі літарамі напісана: «У Паўбярэскай школе з X—1939 па VI—1942 года працаваў настаўнікам Нагулевіч Канстанцін Раманавіч. Загінуў ад рук нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1942 годзе».

У 1897 годзе ў малазямельнага селяніна вёскі Паўберга Рамана Нагулевіча нарадзіўся сын. У хлопчыка былі незвычайны здольнасці да навукі, і бацька на апошнія грошы аддаў яго вучыцца. І

ўсё ж Канстанцін змог скончыць толькі Карэліцкае гарадское вучылішча. Далей шлях у навуку юнаку з сялян быў закрыты. Працаваць настаўнікам у роднай вёсцы Нагулевіч таксама не мог, бо нават школы, дзе выкладанне вылося б на роднай мове, не было.

Цяжка жылося працоўнаму чалавеку ў буржуазна-памешчыцкай Польшчы. Каб пракарміць сям'ю, К. Нагулевіч адкрыў невялікі гадавальнік, прадаваў сялянам з навакольных вёсак фруктовыя дрэвы. Непрыкметна перадаваў сваім наведвальнікам лістоўкі, якія клікалі на барацьбу супраць эксплуатацый.

Усё, аб чым марыў беспрацоўны сельскі інтэлігент, збылося ў 1939 годзе. З прыходам Савецкай улады Канстанцін Нагулевіч з галавой

акунаецца ў кіпучае жыццё. Ён дапамагае сялянам размяркоўваць зямлю, адкрывае ў роднай вёсцы школу, дзе пачынае выкладаць на беларускай мове.

Калі праводзіліся выбары ў мясцовыя Саветы, сяляне вёскі Паўберга вылучылі кандыдатам у дэпутаты Асташынскага сельскага Савета Канстанціна Раманавіча Нагулевіча.

— Ён з намі прайшоў суровую школу жыцця, добра ведае нашы запатрабаванні, нашы мары і імкненні. Няхай і будзе нашым дэпутатам.

І Канстанцін Нагулевіч да канца сваіх дзён верна служыў народу, марыў аб яшчэ больш радасным заўтрашнім дні. За гэта светлае заўтра ён і загінуў у 1942 годзе.

Карнікі ў вёсцы Паўберга, і ў навакольных вёсках хапалі дэпутатаў, сельскіх актывістаў. У вёсцы Паўберга быў арыштаваны дэпутат Рыгор Шэўка, у Скрышаве — 20-гадовая дэпутатка Кацярына Аскерка. Масавыя аблавы бы-

лі зроблены ў вёсках Вераб'евічы, Нягневічы, Галынка, Купіск, Сenna. Арыштаваных доўга катавалі, а потым расстралялі каля Любчы. Тут цяпер стаяць дзве брацкія магілы з шэрымі мармуровымі помнікамі.

Крыху пазней захопнікі штыкамі закалолі падполшчыцу Паўліну Дзедулевіч. Залатымі літарамі напісана яе імя на магіле ў роднай вёсцы Паўберга і на абеліску ў цэнтры калгаса «Дружба».

Помнікаў вельмі многа. Недалёка ад вёскі Скрыдлева нямецка-фашысцкія захопнікі закатавалі звыш 6 тысяч савецкіх ваеннапалонных і сельскіх актывістаў. Недалёка адсюль яшчэ адно сведчанне зверстваў фашыстаў — магіла васьмідзесяці манахаў з польскага манастыра. Каля вёскі Аканомія былі закатаваны сотні сем'яў савецкіх афіцэраў. Недалёка ад возера Літоўка — два помнікі. Надпісы на іх гавораць, што тут фашысты расстралялі каля 6 тысяч яўрэяў.

Ф. СТАНІШЭУСКІ.

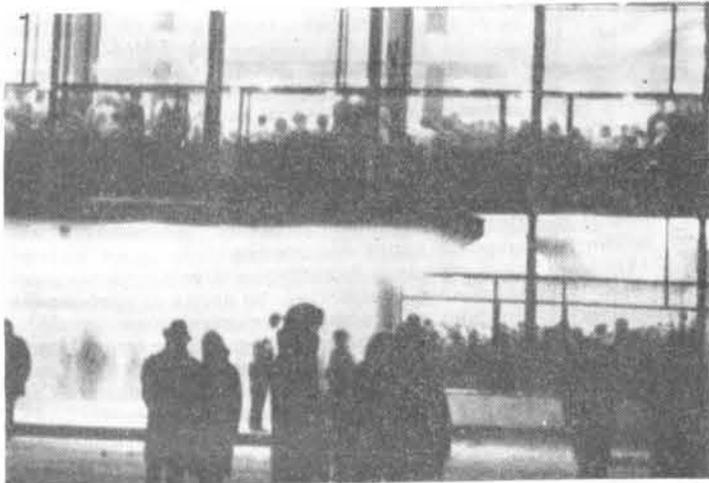
У гэтым навучальным годзе юныя жыхары вёскі Жыцкава Барысаўскага раёна атрымалі ў падарунак новую школу. **НА ЗДЫМКУ:** урок у 5 класе вядзе Нэла АНЦЫФЕРАВА — нядаўняя выпускніца БДУ.

ВЕСТКІ З

ЖАБІНКАЎСКАГА РАЁНА

У раёне працуе 11 прамысловых прадпрыемстваў. 60 тысяч тон цукру і 21 тысяч тон патакі дае ў год цукровы завод. 37 тысяч тон камбікорму — камбікормавы завод, 150 тысяч тон фрэзернага торфу — торфабрыкетны, 1 830 тон крухмалу — крухмальны завод. Працуюць ас-

фальтабітумны завод, цагельны, спіртзавод, камбінат бытавога абслугоўвання, маслазавод, аб'яднанне «Сельгастэхніка», рыбгас «Сакалова». Акрамя таго, у раёне ёсць міжкалгасная будаўнічая арганізацыя, камбінат камунальных прадпрыемстваў, друкарня.

Гэты палац са шкла і бетону вырас на галоўнай магістралі Баранавіч — вуліцы Леніна. У ім размясціўся гарадскі дом культуры. Прасторная глядзельная зала ўмяшчае васемсот чалавек, велізарная сцена дазваляе выступаць самым шматлікім калектывам. У будынку — прасторнае фая, дзве танцавальныя залы, памяшканне для балетнай студыі, пакоі для артыстаў народнага тэатра, рэпетыцыйная зала, метадычны кабінет, кафэ. У новым доме культуры ўжо займаюцца маладзёжны танцавальны ансамбль «Зорка», хор і іншыя калектывы мастацкай самадзейнасці.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Новы дом культуры ў Баранавічах. 2. У кафэ дома культуры.

Фота А. ПЕРАХОДА.

За 1967 год прамысловыя прадпрыемствы выпусцілі прадукцыі на суму 28 808 400 рублёў.

У раёне 10 калгасаў і 3 саўгасы. Гэта буйныя, добра механізаваныя гаспадаркі. У іх працуюць 272 трактары, 80 зерневых камбайнаў, 11 бульбаўборачных камбайнаў і 55 бульбаканалак, 24 сіласаўборачныя камбайны, 42 складаныя зернеачышчальныя машыны, 19 сушылак, 143 грузавыя аўтамабілі, 560 электрарухавікоў і многа іншай тэхнікі.

На фермах калгасаў і саўгасаў налічваецца 14 160 гадоў буйной рагатай жывёлы і 7 550 свіней. У мінулым годзе гаспадаркі раёна атрымалі 125 900 цэнтнераў малака і 21 787 цэнтнераў мяса.

У 1967 годзе грашовы даход калгасаў і саўгасаў раёна склаў 5 946 тысяч рублёў. З ростам таварнай прадукцыі і грашовых даходаў рэзка павысілася аплата працы калгаснікаў. Уведзена штомесячная гарантаная аплата. Агульная сума выплат калгаснікам раёна ў 1967 годзе складала 2 218 тысяч рублёў. Сярэдняя аплата чалавекадзя складала 2,4 рубля.

У 1967 годзе ў магазінах

раёна прададзена тавараў на 6 575 500 рублёў, у тым ліку 83 халадзільнікі, 246 пральных машын, 239 тэлевізараў, 103 матацыклы і матаролеры, 5 легкавых аўтамабіляў.

Цяпер у раёне налічваецца 48 школ, з іх 8 сярэдніх, 7 васьмігадовых і 33 пачатковыя. У іх навучаецца 4,5 тысячы вучняў. Акрамя таго, у раёне працуюць сярэдняя школа рабочай моладзі і заводная школа, дзіцячыя спартыўная і музычная школы.

Створана шырокая сетка культурна-асветных устаноў. Працуюць тры дамы культуры, 17 сельскіх клубаў, 13 бібліятэк (не лічачы школьных) з кніжным фондам 177 тысяч экзэмпляраў, 22 стацыянарныя кінаўстаноўкі і 7 кінаперасолак.

Вялікае развіццё атрымала ахова здароўя. Жыхароў абслугоўваюць бальніца, здраўпункт, два ўрачэбныя участкі, 12 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, дзве амбулаторы і 1 аптэка, у якіх працуюць 24 урачы і 105 фельчараў, акушэрак і медыцынскіх сясцёр. Медыцынскае абслугоўванне бясплатнае. Сярод насельніцтва сістэматычна праводзяцца прафілактычныя агляды. На ахову здароўя ў гэтым годзе будзе выдаткавана 400 тысяч рублёў.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Со статьей «УСЁ ДЛЯ ЧАЛАВЕКА» сегодня на 1 и 2 стр. нашей газеты выступает заместитель Председателя Совета Министров БССР А. Золов. С каждым годом богатеет наша страна, улучшается быт советских людей. В Белоруссии ежегодно на 40—60 процентов обновляется ассортимент товаров, осваиваются новые модели обуви, образцы швейных и трикотажных изделий, тканей. В легкую промышленность приходят новые материалы и техника, строятся новые предприятия. Пищевая промышленность является одной из ведущих отраслей народного хозяйства республики. Только за два последних года внедрено в производство 130 новых видов изделий. Все большее развитие получают художественные промыслы.

В Минске на заводе имени Орджоникидзе создана новая электронно-вычислительная машина «Минск-32». За секунду она выполняет 30 тысяч операций. Ею управляет один оператор с помощью пишущей машинки. Она предназначена

для решения очень сложных научно-технических задач. Машина способна работать со 136 внешними приспособлениями («ЁСЦЬ «МИНСК-32», 2 стр.).

Недавно кузнецу из колхоза «Звезда» Новогрудского района Владимиру Омеляновичу был вручен орден Славы первой степени. Теперь он полный кавалер ордена солдатской доблести. Славный боевой путь прошел солдат Омелянович. В Литве осенью 1944 года на реке Шешупе получил боевое крещение. Не один раз пробирался он с товарищами в расположение врага за «языками». За свои боевые дела был награжден двумя орденами Славы и медалью «За отвагу». Третий орден Славы в дни войны Омелянович получить не успел. Он был тяжело ранен, попал в госпиталь. Только через 23 года награда была вручена герою («ПОУНЫ КАВАЛЕР СЛАВЫ», 4—5 стр.).

«СЛОВА І ДУМКА ІЛЫЧА» (5 стр.) — это рецензия на кинофильм «Шестое июля». На экране воспроизведена исключительно сложная обстановка

1918 года, когда страна задыхалась, обессиленная интервенцией, голодом, блокадой. Авторами взят только один день — шестое июля, но в этот день решалась судьба революции. Бывшие попутчики большевиков — эсеры выступили на Всероссийском съезде Советов против Брестского мира, с провокационной целью убили немецкого посла Мирбаха, подняли мятеж. В этой сложной обстановке побеждают большевики во главе со своим вождем В. И. Лениным. «Шестое июля» — это фильм о проблемах войны и мира, о цели и средствах борьбы, об опасности идейных компромиссов и вредности демагогической «левой фразы».

В белорусской печати, по радио идет обсуждение произведений, выдвинутых на соискание Государственной премии. Среди них роман старейшего белорусского писателя М. Лынькова «Незабываемые дни». Эта книга, посвященная партизанской борьбе в Белоруссии, рассказывает о мужестве, героизме и непримиримости нашего народа к врагам. Лыньков начал собирать материал еще в годы войны. В 1951 году роман вышел из печати. В общей сложности народный писатель работал над «Незабываемыми днями» четверть столетия («ВЕКАПОМНЫ ТВОР», 6 стр.).

ПАКАЗВАЕ

НАРОДНЫ ТЭАТР

Барысаўскі народны тэатр ажыццявіў пастаноўку п'есы Кузьмы Чорнага «Бацькаўшчына». Гэта ўжо 25-ы па ліку спектакль рэжысёра Фёдора Міхайлава, які 15 год няўменна кіруе народным тэатрам. У гаюных ролях заняты рабочыя і служачыя Барысава — майстар аўтарамонтажнага заводу Анатоль Тушыньскі, выхавальніца школы-інтэрната Галіна Грышкіна, бухгалтар фанера-запалкавага камбіната Раіса Жыліна, электрык фабрыкі піяніна Віктар Ермачонак і іншыя.

З новым спектаклем барысаўскія артысты выступяць перад сваімі землякамі, а таксама на абласным і рэспубліканскім аглядах у Мінску.

П. БАРОДКА.

43739

Кацярына ЗВАНАРОВА
(КАНАДА)

(Працяг. Пачатак у № 47)

Нічога асаблівага ў мяне не было: два пярсцёнкі, фотакарткі блізкіх і родных, гадзіннік, які падарыў мне бацька ў дзень нараджэння. Я падала ўсё Зіне праз шчыліну.

Пасля агляду атрымала, нарэшце, сваю «баню» — тонкі струменьчык халоднага душа, апранула лагерную стракатую сукенку і прайшла ў суседні кабінет, там мне накалолі на левай руцэ лічбу 43 739 і далі нумар з тканіны. У сярэдзіне чырвонага трохкутніка (вінкеля) вялікая чорная літара «Р» — руская, а чырвоны колер — пол вязня. Гэты нумар я павінна была прышыць на грудзях з левага боку. Потым пастрыглі валасы пад машынку і адправілі ў каранцінны барак.

З гэтага моманту я ўжо не чалавек, а фашысцкая ахвяра, над якой яны будуць здэкавацца і мучыць столькі, на колькі ў мяне хоціць сілы.

У барак мяне зарэгістравалі, і блокавая сказала, што я магу шукаць сабе месца, дзе буду спаць. Іду ў глыб барака, а там мяне ўжо сустракае Зіна і кажа, што знайшла мне месца на верхніх нарах. Сянінкі і адна коўдра на шэсць чалавек. Пяцёра ўжо сядзелі на нарах, я шостая.

Забралася я на гэтыя нары і думаю: як можна тут жыць? Барак паўцёмны, цяжкое паветра, людзей, як мух, усюды бітком. Усе худыя, змучаныя. Пачынаем размаўляць з Зінай. Пытаю:

— Як ты трапіла сюды, чаму стала такая грубая? Ты ж была такая сціплая і ціхая.

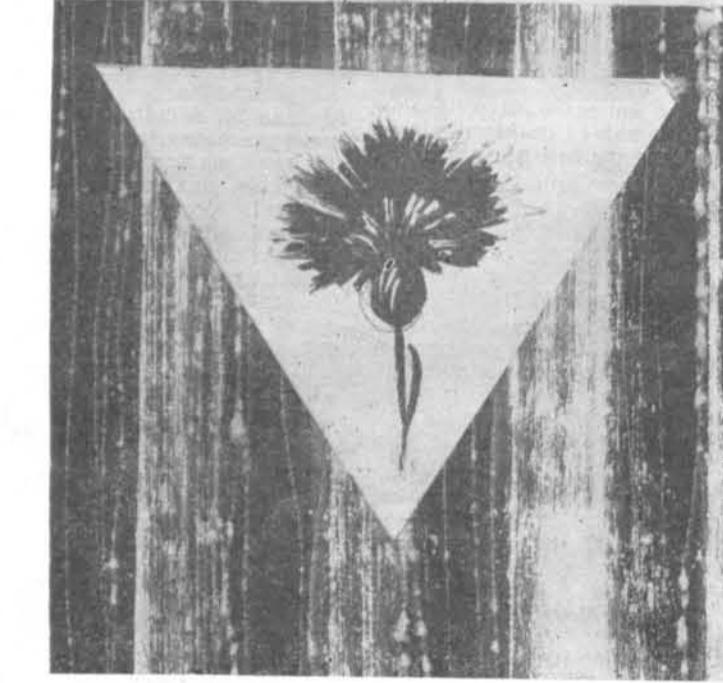
— Пажывеш — пабачыш, — адказвае Зіна, — галоўнае, не падай духам, трымайся, інакш пойдзеш у трубу.

— Як у трубу?

— А вось у тую, у крэматырый, іх тут сем. Там паляць людзей. Яўрэяў вязуць туды проста са станцыі. Астатніх адрозу жыўцом не паляць, іх катуюць, пакуль не памруць, ці дабіваюць, а потым паляць.

Я расказала Зіне, што была ўжо там і ўсё было гатова, каб ісці пад «душ», толькі хлапец у чырвонаармейскай вопратцы перадаў мяне эсэсаўцу. Ад Зіны я даведалася, што гэты савецкі ваеннапалонны асуджаны на знішчэнне, таму ён і працуе ў крэматырыі. Праз два тыдні яго самога спалілі, а на яго месца паставіць новага. Маё шчасце, што ён паклікаў немца. Ён выратаваў мяне жыццём. Мне стала так страшна і шкада беднага палоннага, што я расплакалася. Аказваецца, мяне прынялі за яўрэяку. У мяне былі доўгія чорныя валасы. Праз гэтыя валасы я ледзь не трапіла ў крэматырый.

Потым Зіна мне сказала, што тут, у лагery, ёсць знаёмыя дзяўчаты. Вечарам пасля рабо-

ты яны прыдуць у барак. І вось вечар. Чую знаёмыя галасы. Нарэшце, дзяўчаты, мілія сяброўкі. Воклічы радасці, слёзы, а ў мяне ў горле камяк, не магу нічога сказаць, толькі гляджу на іх. Не можа быць, гэта не яны, гэта іх цені. Тамара, Оля, Ніна! Як вы сюды трапілі? Вы ж павінны былі ехаць на Радзіму як хворыя.

Аказалася, што ўвесь эшалон з хворымі прывезлі сюды. Дзяўчаты расказвалі мне аб лагерным жыцці. «Самае галоўнае, асцерагайся Лео», — папярэдзілі яны. «Хто ён?» — пытаю. Гэта не ён, а яна. Лео — лагеркало, яе памочніца Стэла — лагерэльтэст. Абедае ходзяць з дубінкамі з кулак таўшчынёй. Б'юць усіх, хто трапляецца на вочы, выслужваюцца перад эсэсаўцамі. Лео — злачынца, забіла сваю маці. У заключэнні 15 год. Не чалавек, а звер на дзвюх нагах. Родам з-пад Берліна. Здаравенная, высокая, голас у яе мужчынскі, нездарма ў яе і імя такое. Стэла — полька. Носіць чорны вінкель, значыць, адседжае за прастытуцыю.

Наогул, трэба быць пільным. Эсэсаўцы з аўчаркамі любяць павесяліцца. Выстрайваюць які-небудзь з баракаў у шарангу, па пяць чалавек, а потым пускаюць сабак на людзей. Тыя, азвярзлыя, кідаюцца, грызучы чалавека да крыві, а эсэсаўцы глядзяць, як кіно. Такія прадстаўленні паўтараюцца вельмі часта, а ў нядзелю як закон.

І вось пачалося маё лагернае жыццё. Спачатку прызначылі мяне на будаўніцтва чыгункі. Работа вельмі цяжкая: капелі канавы, насілі чыгуначныя шпалы і рэйкі. Такі заняткаў не ўсякаму мужчыну пад сілу.

Затым мяне прызначылі ў 20-ю каманду. Каманда склада-

лася з 200 чалавек. На работу хадзілі кіламетраў за пяць ад лагера. Ішлі пешшу туды і назад. У кожным радзе было па пяць чалавек, праз вароты праходзілі пад духавы аркестр. Маршыраваць трэба было толькі ў нагу і пад музыку. Толькі за вароты — пачыналася іншая муштроўка: не адставаць, не выходзіць з радоў, інакш удары, могуць спусціць сабак. Працавалі ўвесь час пад наглядом. На абед прывозілі баланду з кармавой бручкі, крыху запраўленую мукой, не солёную. На змярканні зноў у лагер. Калі каманда не выконвала норму, а выканаць яе было амаль немагчыма, каралі. Прымушалі гадзінамі стаяць пад дажджом ці снегам, іншы раз прымушалі трымаць над галавой вялікі камень. Бывала, што стаялі да паўночы на снезе, а ў пяць — пад'ём. Тых, хто не мог падняцца, выцягвалі на двор і білі да паўсмерці. Аднойчы так збілі адну з маіх суседкаў па нарах Браніславу Януш, што праз дзесць гадзін яна памёрла.

Працавала я ў гэтай камандзе не доўга. Пры дапамозе Зіны трапіла ў агародную каманду. Гэта па-лагернаму лічылася вялікай удачай. Можна было іншы раз есці гародніну, праўда, сырую і кradком. Здаралася, прыносілі гародніну ў лагер. Гэта было вельмі рызыкоўна, паколькі нас абшуквалі ў лагery. Памятаю, я ўзяла качан капусты і ўсадзіла яе ў свой кацялок. І вось праверка. Пачалі абшукваць і мяне. Думала, што не знойдуць капусту, але памылілася. Удар кулаком па твары зваліў мяне з ног. Паднялася ўся ў крыві, а два зубы валяліся на землі каля праклятага кацялка. Пасля таго выпадку баялася што-небудзь браць з сабой у лагер. [Заканчэнне будзе].

Гэта сустрэча адбылася ў калгасе «Звязда» Навагрудскага раёна. У адзін з летніх вечараў група пісьменнікаў выступала ў сельскім палацы культуры.

Я расказаў слухачам аб кнізе «Кавалеры ордэна Славы», аб герою майго нарысу, які ўключаны ў гэту кнігу, аб тым, што ўсе тры баявы ўзнагароды — ордэны Славы трэцяй, другой і першай ступеняў, — ён, рабочы чалавек, будаўнік з берагоў Волгі, заслужыў у нас, у Беларусі.

Калі я скончыў свой расказ, сакратар партыйнай арганізацыі калгаса «Звязда», які сядзеў побач, схіліўся да майго вуха:

— Бацьце пажылога мужчыну ў восьмым радзе справа, ля самага праходу? Знайшлі? Наш каваль Уладзімір Александравіч Амеляновіч. Тут, у зале, яму нядаўна ўручылі ордэн Славы першай ступені, і цяпер ён — поўны каваль ордэна салдацкай доблесці.

Ці трэба гаварыць, што я захацеў сустрэцца з Амеля-

новічам? І вось перада мной хударлявы чалавек, светлавокі, ветлівы. Нетаропка, пазбягаючы гучных слоў, сціпла, але з пачуццём уласнай годнасці ўспамінае свой доўгі і цяжкі баявы шлях.

...Восень 44-га, Гэта здарылася ў Літве, ля рэчкі Шэшупе. За ноч навялі пераправу з нашага берага на супрацьлеглы, заняты фашыстамі і ператвораны ў магутны рубеж абароны. Тут малады салдат Уладзімір Амеляновіч атрымаў баявое хрышчэнне.

Равеснік Уладзіміра, але ўжо бывалы франтавік, камандзір яго ўзвода старшы лейтэнант Іван Вараб'ёў застаўся задаволены спрытам і смеласцю сапёра Амеляновіча. Вараб'ёў быў строгім і кляпатлівым сябрам салдата. Такім Амеляновіч і запамінуў маладога афіцэра на ўсё жыццё і не мог пагадзіцца з думкай аб яго смерці. Але гэта было пазней. Ва Усходняй Прусіі, паблізу Цільзіта, яны яшчэ паспелі пад камандаваннем Вараб'ёва здзейсніць удалы рэйд у тыя

● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Шчыра дзякую вам за «Голас Радзімы», які прыходзіць да мяне акуртатна. Я яго заўсёды чакаю, пасля ж з любов'ю чытаю. Вельмі хочацца быць-жыць з вамі ў роднай старонцы і прыкласці свае рукі да будаўніцтва лепшага жыцця на дарогай Бацькаўшчыне. Не так даўно быў на Радзіме, а зараз

Я ад вас далёка, бацькаўскія гоні, На чужога неба ўжо гляджу сягоння. Але думкай, сэрцам толькі вас я знаю, Як і жыві, жыўу я ў сваім родным краі.

Мая сястра Марыля, яе дачка Стася і Стасін муж Вінцусь цяпер гасцяць тутак, у Чыкага. Селі на самалёт у Маскве а дзясцятай гадзіне раніцы, а вечарам таго ж дня мы сустрэлі іх у Чыкага. Марыля захапляецца многімі дасягненнямі ў амерыканскім жыцці, аднак кажа: «Усюды добра, а ў хаце найлепш». І яшчэ кажа: «Масква харашэйшы горад за Чыкага, Мінск таксама».

Чытай вершы Канстанцыі Буйла ў «Голасе Радзімы» — пекныя, цудоўныя, глыбокія па зместу. Гэтак ішадую, што прызджаў у Маскву аж два разы і не пабачыўся з ёй.

Калі быў у хаце, наведваў беларускую школу ў Новым Двары Шчучынскага раёна. Гэта вельмі слайная беларуская школа-дзясцігодка. Мяне тамака шчыра і ветліва прымаі і падарылі кнігу Івана Шамякіна «У добры час». Для мяне яна вельмі каштоўная як узор сапраўды выдатнай беларускай прозы і як дарагі ўспамін.

ЗША.

І. ТАРАСЕВІЧ,
свяшчэннік.

На традыцыйным банкете в честь начала зимнего сезона было зачитано письмо редакционной коллегии «Голоса Радзімы» о праздновании 50-летия со дня создания Белорусской Советской Социалистической Республики. Было решено, что этот большой праздник мы в Виндзоре будем отмечать 31 декабря в Русском народном доме. Большое спасибо за книги, альбомы и карту Белоруссии.

От меня лично огромная благодарность за внимание и помощь, оказанную моей дочери Соне во время ее пребывания в Минске, особенно за встречу с родственниками ее деда. Соне так понравилась Советская страна, что вместо 24 дней она пробыла у вас 42 дня. Очень хорошее впечатление произвели на нее советские люди, и свое пребывание в СССР она запомнит на всю жизнь. В Советском Союзе дочь сняла более 500 метров киноплёнки и уже показывала свой фильм в Русском народном доме, а также студентам в университете.

И еще передайте от нас, виндорцев, благодарность Петру, Татьяне и Павлу Акуловичам, Ивану Михневичу, Владимиру Борисевичу, Аркадию Радюку и Татьяне Бурак за их отповедь Денису Горбачевичу, этому жалкому изменнику Родины. За подачку он готов не только лезть, а даже ножи целовать своим хозяевам. Только пусть он знает: честные люди Канады не верят ни одному его слову.

Канада.

М. МАКАРЕВИЧ.

● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

«ЗАЛАТЫ ГОЛУБ»

У Лейпцыгу закончыўся адзінаццаты Міжнародны кінафестываль, які сабраў сёлета найбольшую колькасць майстроў дакументальнага і тэлевізійнага фільма. Вялікі поспех выпаў на долю нашых кінематаграфістаў. Вышэйшай узнагароды — «Залатога голуба» ўдасноены савецкія фільмы «Грэнада, Грэнада, Грэнада мая» (аўтары Р. Кармен і К. Сіманаў), паз-

тычны тэлевізійны фільм «Твой нашчадак» (рэжысёр Ю. Бялянкін), вясёлая кароткаметражка «Ваенны аркестр» (рэжысёр П. Коган) і фільм сумеснай савецка-польскай вытворчасці «За вашу і нашу свабоду» (рэжысёры Л. Махнач і А. Перскі).

«Залатым голубам» адзначаны таксама таленавітая работа рэжысёраў ГДР В. Хейноўскага і Г. Шоймана аб амерыканскіх лётчыках, якія бамбілі В'етнам, фільм англійскага рэжысёра М. Дарлава аб гераічнай абароне Ленінграда. «Сярэбраны голуба» вязуць з Лейпцыга кі-

нематаграфісты Балгарыі, аўтары фільма «Цень над святам». Я. Вязуў і М. Дзельчаў, в'етнамскія дакументалісты Нгуен Нан Га і Нгуен Зіеп, якія стварылі фільм «Сярэбраныя парогі», кінематаграфісты ФРГ з творчай групы «Мюнхен», аўтары фільма «Храмавое свята», які востра выкрывае бонскіх рэваншыстаў. Лейпцыгскі фестываль прайшоў пад знакам згуртавання ўсіх прагрэсіўных сіл кінамастацтва ў барацьбе супраць мілітарызму, неакаланіялізму, за справу міру ва ўсім свеце.

І. ОСПАЎ.

Пётр ЛАПАЦІК — электразваршчык Мінскага мантажнага ўпраўлення № 3.
Фота І. СТЭЦА.

КАВАЛЕР СЛАВЫ

ворага. Хадзілі ноччу па «языку».

Так толькі гаворыцца — хадзілі. На самай жа справе яны больш за ўсё паўзлі. Мала сказаць — паўзлі. А мінныя палі фашыстаў? Іх не проста абыходзь, сцеражыся, а і абяснікодзь, падрыхтуй па іх шлях групе захопу. Яна прытаілася непадалёку і чакае ад цябе сігнала. А драцкая агарожа? Толькі крані неасцярожна, і ў тую ж мінуту ўзаўсюцца ракеты трывогі над усім пярэднім краем фашыстаў, знішчальны агонь накрые нашых сапёраў...

Група захопу паспяхова праікла ў размяшчэнне ворага. І ў хуткім часе вярнулася адтуль без страт, цягнучы адразу двух «языкоў». Нішто сабе здабыча!

Прайшло некалькі дзён. І вось раўняе ўрачысты строй воіска падраздзялення. Выходзіць з шарэнгі, какачы крок, салдат Амеляновіч. Камандзір уручае яму часовае пасведчанне аб узнагародзе яго ордэнам Славы 3-й ступені.

...Сорак пяты, апошні год

ваіны. Зусім ужо недалёка да горада-крэпасці Кенігсберг.

Цёмнай восеньскай ноччу ў тыл да немцаў папаўзлі двое — сібірак сержант Міхаіл Какшараў і салдат Уладзімір Амеляновіч. За імі — група захопу: зноў патрэбны «языкі». Абыдзены пярэдні край ворага. З тылу падпаўзаюць нашы воіны да ўмацаванага аскопа фашысцкага каравула. Прытаіліся ў лагчыны, чакаюць. Змена каравула — самы падыходзячы час, каб з'явіцца нечакана.

Без лішняга шуму, без адзінага выстралу ўзялі яны тады двух «языкоў». Паспяхова даставілі ў наша размяшчэнне і тут жа замініравалі шляхі, па якіх толькі што вярнуліся з баявога пошуку. Але толькі паставілі апошняю мну, спахапіліся: не вярнуўся Громаў, старшыня! Быццам поўз разам з усімі, а цяпер знік.

Думаць, разважаць, чакаць некалі. Какшараў і Амеляновіч, забыўшыся аб адпачынку, зноў размініравалі

ўчастак і тым жа шляхам папаўзлі назад да варажага пярэдняга краю. У хуткім часе пачулі стогн, а затым знайшлі нерухомага Громава. Аказваецца, у рукапашнай схватцы ў варажом аскопе ён быў паранены ў нагу, але, пераадоляваючы боль, колькі хвілін сілы, усё поўз і поўз услед за таварышамі, цягнучы на спіне звязанага, з затычкай у роце, фашыста. Громаў поўз замыкаючы, і калі непадалёку ад нашага пярэдняга краю старшыня страціў прытомнасць, ніхто гэтага не заўважыў. Амеляновіч асцярожна, каб не прыносіць параненаму пакут, уладкаваў яго на сваёй спіне. Сержант павалок тоўстага гітлераўца. Так яны вярнуліся назад.

За ўдзел у гэтай аперацыі — захоп трох «языкоў» і выратаванне раненага таварыша — Амеляновіч атрымаў ордэн Славы 2-й ступені.

Ужо ў самым канцы ваіны, у Германіі, група сапёраў-разведчыкаў павінна была расчысціць шлях нашай

наступаючай пяхоце. На брані аднаго з танкаў адправіўся ў небяспечны рэйд і Амеляновіч.

— Гарачы быў дзень, — успамінае ён, — але затое ўдачлівы. Мы сваю справу зрабілі як належыць. З бою я выйшаў непашкоджаны. І ўсё ж мне да блізкай перамогі не ўдалося дацягнуць без таго, каб не паваліцца ў шпіталі, — у другім баі быў ранены асколкам міны. Таму і не паспеў атрымаць дакумент аб новай узнагародзе. Перамога застала мяне каля Інстэнбурга, цяпер горада Чарняхоўска. Быў я зноў здаровы, гатовы да выканання новых заданняў Радзімы. Пагрозіліся мы ў эшалон і ў хуткім часе былі ўжо далёка, за ўсходнімі рубяжамі СССР. Меў я тады званне яфрэйтара і камандаваў аддзяленнем.

Пайшоў салдат ваяваць за родную зямлю на захад, а вярнуўся дадому, на сваю Гродзеншчыну, пераможцам з усходу. На грудзях яго ззялі тры баявыя ўзнагароды — ордэн Славы другой і трэцяй ступені і медаль «За адвагу» — узнагарода за ўдзел у разгроме японскіх Інтэрвентаў.

А як жа ордэн Славы першай ступені? Шукаў ён

Амеляновіча дваццаць тры гады!

Аднойчы прыязджае ў калгас «Звязда» навагрудскі райваенком. Ён прасіць калгаснікаў сабрацца ў палац культуры на ўшанаванне земляка — доблеснага абаронцы Радзімы. Амеляновіча клічуць на сцэну, садзяць за стол прэзідыума, усе паціскаюць яму руку, абдымаюць. Ён — «віноўнік» урачыстасці, дзела яго і прыбыў сюды ваенком. Вось яны сустракаюцца на сцэне пад авацыі залы, і ваенком уручае Амеляновічу ордэн Славы першай ступені. Абвешчаецца загад камандуючага Чырванасцянай Беларускай ваеннай акругай аб прысваенні Ул. А. Амеляновічу звання старшыні запаса.

У калгасе ганарацца гэтым чалавекам не толькі як героем ваіны. Ён і выдатны працаўнік. Пачынаў тут цесляр, а цесляры пасля ваіны ўсюды былі патрэбны. Потым працаваў малатабойцам і, нарэшце, стаў кавалём.

Праўленне сельгасарцелі вынесла пастанову залічыць Уладзіміра Амеляновіча ганаровым калгаснікам і ўзнагародзіла яго ганаровай граматай.

А. ЭВЕНТАУ.

СЛОВА І ДУМКА ІЛЫЧА

Фільм «Шостае ліпеня» («Масфільм», сцэнарый М. Шатрова, рэжысёр Ю. Карасік) аднаўляе на экране выключна складаную абстаноўку 1918 года. Аўтарамі ўзяты толькі адзін дзень — 6 ліпеня. Але гэта дзень, калі, можна сказаць, вырашаўся лёс рэвалюцыі, калі гісторыя вяла лік гадзінамі і нават мінутамі. Краіна, залітая крывёй у чатырохгадовай ваіне, знясіленая інтэрвенцыяй, голадам, блакадай, стаяла перад пагрозай: быць ці не быць Савецкай дзяржавай.

У гэтай абстаноўцы, калі эсэры імкнуліся разарваць Брэсцкі мір: у правакідных мэтах яны забілі нямецкага пасла Мірбаха, арыштавалі Дзяржынскага і перайшлі да прамога ўзброенага мяцяжу, — толькі сіла ленынскага розуму, вытрымка, цвярозы аналіз абстаноўкі, адзінаства дзеянняў папалчнікаў Ільіча дапамаглі атрымаць перамогу.

Асаблівацца «Шостага ліпеня» ў тым, што ў фільме ворагамі бальшавікоў выступаюць не капіталісты, не буржуа, але былыя спадарожнікі, якія ад выхвалення «левай фразы» сталі на шлях адкрытага мяцяжу. Дэмагогія абарочваецца здрадай. Гістарычная памылка левых эсэраў робіцца ўжо не толькі іх бядой, але і віной.

«Шостае ліпеня» захапляе глядачоў. І не толькі таму, што аўтары расказваюць аб кароткім гістарычным адрэзку часу, у якім так густа перапляліся выключныя па значнасці падзеі. Але перш за ўсё таму, што дыханне праўды часу, атмасфера эпохі спалучаецца ў карціне з глыбокім аналізам душэўнага свету герояў.

Жывую сувязь гісторыі з сучаснасцю адчуў, несумненна, усякі, хто паглядзеў «Шостае ліпеня». Карціна, не ведучы да прамых аналогій, наводзіць на роздум аб важных, актуальных праблемах сённяшняга дня — аб праблемах ваіны і міру, аб мэце і сродках барацьбы, аб небяспецы ідэйных кампрамісаў і шкоднасці дэмагагічнай «левай фразы».

«Калі мы здымалі наш фільм аб падзеях шостага ліпеня 1918 года, — гаворыць Ю. Карасік, — нас ні на хвіліну не пакідала адчуванне, што мы робім фільм аб тым, што хвалюе людзей і сёння. Было важна выкрыць не проста эсэраў, а эсэраўшчыну, гэта значыць дробнабуржуазны палітычны авантурызм, як бы яго ні трактавалі сёння».

Не выпадкова ў карціне прыводзяцца словы Лёніна аб тым, што рэвалюцыйная фраза аб рэвалюцыйнай ваіне здольная загубіць рэвалюцыю. Дэмагогія, распальванне страстей мас замест арыентацыі іх на пэўныя класавыя пазіцыі — характэрная рыса сучаснай эсэраўшчыны ў шырокім сэнсе гэтага слова.

Класікай савецкага кіно сталі: «Лёнін у Кастрычніку», «Лёнін у васьмнадцатым годзе», «Чалавек з ружжом». Сярод лепшых фільмаў аб Лёніну, якія пастаўлены ў апошнія гады, трэба назваць «Раскавы аб Лёніну», «Лёнін у Польшчы» С. Юткевіча, творы М. Данскога «Сэрца маці» і «Вернасць маці», якім прысуджаны Дзяржаўныя прэміі 1968 года.

І ўсё ж у крытыкі былі пэўныя падставы, калі яна пісала аб тым, што ў некаторых фільмах на ленынскую тэму адбывалася пэўная дэвальвацыя вялікага вобраза, што іншы раз велічная, пафасная тэма гучала напышліва.

Спатрэбіўся якасны зрух у рэалістычным, новы этап, якога дасягнула кінамастацтва 60-х гадоў, каб вобраз Лёніна на экране набываў новую глыбіню. Спалучэнне дакументальнай дакладнасці, амаль працольнага апісання падзей з іх мастацкім аналізам — характэрная асаблівасць фільма «Шостае ліпеня». Радасна, што ў асобе Юрыя Каюрава знойдзены выканаўца, які, дастойна працягваючы традыцыі Б. Шчукіна і М. Штрауха, таленавіта і ўзнёсла

перадае на экране сілу ленынскай думкі, інтэлекту, яго велізарную духоўную энергію.

Магчыма, нам здасца Лёнін у выкананні Ю. Каюрава некалькі нязвыклым. Амаль няма характэрных ленынскіх жэстаў, грасіравання. Момент у фільме ўзяты настолькі востры, што няма магчымасці для бытовых сцэн, гумару, разрадкі напружання. І гэта, здавалася б, магло неяк абядніць вобраз правадыра.

Але ў тым і своеасаблівацца гэтага фільма, што, паказаўшы правадыра толькі ў адной сітуацыі, у момант смяротнай небяспекі для дзяржавы, артыст здолеў раскрыць шматграннасць яго натуры, багацце ўнутранага жыцця. Толькі думка аб справе. І няспынны кантакт з таварышамі па рабоце.

Эсэры захапілі тэлеграф, электрастанцыю. Крэмль абстрэльеваецца. Адна характэрная дэталі — але як аб многім яна гаворыць: Лёнін дастае са стала рэвалвер і зараджае яго...

Чалавек, які сумняваецца, але разам з тым і непакісны, які ўмее сілай свайго розуму і таленту аб'яднаць для службы рэвалюцыі выдатныя якасці сваіх папалчнікаў — такім паўстае Ільіч на экране.

Лёнінская думка, яе імгненнае нараджэнне — асноўнае ў выкананні Ю. Каюрава. Імяна таму кінакамера «не баіцца» наблізіцца да твару Ільіча.

Адна з лепшых сцэн фільма — выступленне Лёніна на V Усерасійскім з'ездзе Саветаў. Толькі што дэлегаты апладысентамі адказалі на выступленне лідэра левых эсэраў М. Спірыдонавай (артыстка А. Дзямідава). Нядаўняя аднадумца бальшавікоў, цяпер яна стаіць на іншых пазіцыях, выступаючы за разрыв Брэсцкага міру. Вопытны прамоўца, які ўмее заваяваць аўдыторыю, Спірыдонава апелюе, здавалася б, да лепшых пачуццяў — высакароднасці, сумленнасці, таварыства. А. Дзямідава старалася адысці ад звыклага кінаштампа ў паказе ворага. «Я ўпершыню сутыкнулася з праблемай трагічнага вобраза», — гаворыць артыстка, якая імкнулася сыграць сцэну ў Вялікім тэатры так, «каб і глядачы паверылі Спірыдонавай, як верылі ёй эсэры».

Пасля экспансіўнай, страснай прамовы Спірыдонавай, якая спачатку здолела пераканаць з'езд, прамова Ул. І. Лёніна (як яго іграе Ю. Каюраў) спачатку здаецца падкрэслена сухаватай, празмерна спакойнай. Але вось сіла перакананняў беспаваротна ахоплівае аўдыторыю. Быццам рамкі экрана рассяваюцца, і здаецца, што вочы Лёніна глядзяць проста ў глядзельную залу, яго прамова звернута да кожнага з нас.

Духоўны паядынак, канфлікт з апазіцыянерамі заканчваецца бліскачой, хоць і нялёгкай перамогай Ул. І. Лёніна.

У сцэне пасяджэння бальшавіцкай фракцыі вобразна, кінематаграфічна перададзена сувязь партыі з рабочым класам. Момант востры, які патрабуе неадкладнага дзеяння. Свардлоў на сцэне выклікае дэлегатаў па прозвішчах. У масе ўнікае рух. Пад незмаўкачы пералік імён рухаюцца ў натоўпе ручайкі, людскія патокі. І вось ужо ўся зала прыходзіць у рух. Пад трывожны гул гудкоў уздымаюцца рабочыя раёны сталіцы...

Если блокада нас не сморила, Если не сожрала война горяча —

Это потому, что примером, мерилом Было слово и мысль Ильича, — писаў Маякоўскі ў вершы «Лёнінцы».

Слова і думка Ільіча, якія сталі рухаючай сілай нашай палітыкі, нашай гісторыі, нашай сучаснасці, з вялікім мастацкім пачуццём і сілай увасоблены на экране творчым калектывам фільма «Шостае ліпеня».

В. НЯЧАЙ.

Марозная раніца.

Фотазюдж А. ЛАРЫНА.

НЕЗВЫЧАЙНАЯ КНИГА

Есць кнігі з цікавым лёсам, кнігі, якія інкогніта робяць далёкія падарожжы праз моры і акіяны, сустракаюцца з рознымі людзьмі, а затым, праз дзесяцігоддзі, паўстаюць перад вачыма здзіўленых нашчадкаў і краюць іх уяўленне сваім загадкавым лёсам. З адной такой кнігай даялося і мне сустрацца. Кніга называецца «Пралетарская рэвалюцыя і рэнегат Кауцкі». Аўтар — Лёнін. Выдаецца — Цэнтр-выканком РФКПА. Год выдання — 1920. Цана — 1 доллар.

Як вядома, работа Ул. І. Лёніна «Пралетарская рэвалюцыя і рэнегат Кауцкі» была напісана і выйшла ў свет у Маскве ў 1918 годзе. У наступным, 1919 годзе яе ў перакладах выдалі ў Англіі, Францыі і Германіі.

А дзе ж выдадзена гэта кніга? Адказ прыйшоў з бібліятэкі Інстытута марксізма-

лэнінізма пры ЦК КПСС: кніга выдадзена Рускай федэрацыяй Камуністычнай партыі Амерыкі ў Нью-Йорку.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў сацыялістычнай партыі ЗША адбыўся раскол, і з левага яе крыла ўтварылася Камуністычная партыя Амерыкі. Руская эмігрант-камуністы аб'ядналіся ў Рускаю федэрацыю, якая і выдала работу Ул. І. Лёніна «Пралетарская рэвалюцыя і рэнегат Кауцкі» для рускага насельніцтва ЗША.

Адзін экзэмпляр гэтай кнігі з надпісам: «Дарагому настаўніку і правадыру, тав. Ул. І. Лёніну ад Рускай федэрацыі Камуністычнай партыі Амерыкі. Сакавік 1921 г.» знаходзіцца ў асабістай бібліятэцы Ул. І. Лёніна ў Крамлі.

В. ЯКАЎЛЕУ.

ВЕКА- ПОМНЫ ТВОР

Злева направа — Пятрусь БРОўКА, Канстанцыя БУЙЛА, Міхась ЛЫНЬКОЎ, Кандрат КРАПІВА.

У беларускім друку радыё ідзе абмеркаванне твораў, якія заслугоўваюць прысуджэння Дзяржаўнай прэміі.

Ніжэй мы друкуем выступленне вядомага крытыка Д. Бугаёва, прысвечанае твору народнага пісьменніка М. Лынькова «Векапомныя дні».

«Векапомныя дні» Міхася Лынькова... Вялікі раман у чатырох кнігах, прысвечаны партызанскай Беларусі. Твор, над якім у агульнай складанасці народны пісьменнік працаваў цэлую чвэрць стагоддзя, вылучаны на атрымманне Дзяржаўнай прэміі БССР. Гэтаму можна толькі парадавацца, бо «Векапомныя дні» сталі для Міхася Лынькова па сутнасці творчым подзвігам. Гаворачы пра чвэрць стагоддзя працы над гэтым велізарным эпічным палатном, я ніколі не перабольшваю. Вядома, што матэрыял для рамана аўтар пачаў збіраць яшчэ ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны — у 1942 годзе. «У Маскву, дзе ён тады працаваў, — паведамлялася ў часопісе «Малодосць» са спасылкай на гутарку з пісьменнікам, — часам наведваліся госці з беларускіх лясоў і балот — праслаўленыя народныя месціцы, камандзіры партызанскіх атрадаў, радавыя байцы. Міхась Лынькоў падоўгу размаўляў з імі. Неўзабаве паявілася мноства запісаў, жывых замалёвак, апісанняў баёў, бытавых сцэн, кароткіх рэплік, слоў».

Таксама яшчэ ў вайну былі апублікаваны першыя ўрывкі з рамана, хаця поўнаасцю твор быў апублікаваны толькі ў чатырохтомным выданні 1958 года. Ужо дзве першыя кнігі рамана, выдадзеныя пад адной вокладкай у 1951 годзе, выклікалі шырокі грамадскі рэзанс — кнігу хвалілі чытачы і прафесійныя крытыкі, яе перакладалі за граніцай: у Польшчы і Румыніі. Аднак сам аўтар быў незадаволены сваёй працай. Ужо тады, калі паявілася чатырохтомнае выданне «Векапомных дзён», Міхась Лынькоў адкрыта, у друку заявіў пра свой намер перапісаць раман. «Я працягваю працаваць над ім, каб зрабіць больш кампактным, а галоўнае — больш дасканалым у ідэйным і мастацкім сэнсе, каб ён як твор быў варты чытача, нашага сучасніка, мужа і гераічнага будаўніка камунізма». — з усёй шчырасцю прызнаваўся пісьменнік. Аўтарскую незадаволенасць Міхася Лынькова ў свой час падтрымаў і Якуб Колас, які вельмі ўважліва, з гаспадарскай заклапочанасцю прачытаў выдадзеныя пры яго жыцці першыя дзве кнігі «Векапомных дзён» і параў пісьменніку прадоўжыць працу над раманам, каб зрабіць яго «векапомным творам».

Міхась Лынькоў вельмі ўважліва паставіўся і да зусім канкрэтных Коласавых

парад, улічыўшы большасць з іх у новай рэдакцыі свайго твора, апублікаванай у гэтым годзе ў другім і трэцім тамах збору твораў. Аўтар дапісаў асобныя сцэны і, галоўнае, вельмі істотна скараціў «Векапомныя дні», зняўшы больш дваццаці друкаваных аркушаў ранейшага тэксту. Гэта ў агульнай колькасці цэлая кніга на 400 старонак звычайнага фармату. На такую шчодрасць скарачэнняў, калі справа датычыць, як кажуць, свайго, кроўнага, некалі напісанага ў «пота лица», з адпаведнай затратай душэўных, эмацыянальных сіл, на гэтую шчодрасць, можна нават сказаць, бязлітаснасць у дачыненні да самога сябе здольны не кожны аўтар, не кожны мастак.

Пры гэтым трэба мець на ўвазе, што Міхасю Лынькову даводзілася скарачаць не толькі відавочна расцягнутыя мясціны ці вельмі ўжо неверагодныя эпизоды і сцэны, але ў некаторых выпадках і надзвычай каларытныя дэталі, фразы, рэплікі, апісанні. Вось, напрыклад, зусім дакладная, каларытная і па-свойму яркая пейзажная замалёўка: «Навакол усё было ціха, спакойна. Толькі і чуваць быў здаровы храп заснуўшых, да якога насцярожана прыслухоўвалася з елкі вяртлявая вавёрка. Яна ўжо, відаць, справіла свой поўднік і старанна абмывала, абчэсвала парэднімі лапкамі ручкамі хітраватую пыску з двума чорнымі бісеркамі рухавых вочак. Зірнула яшчэ раз уніз, спрытна пераскочыла на блізкаю сасонку і знікла недзе, хаваючыся ад гарачага сонца. У недалёкай рачуцы пялёскаліся, відаць, качкі. Аж прыскі вады ўзнімаліся часам вышэй чаратоў, спужвалі стрэлак, якія нерухома віселі над вадою, над аерам, над асокамі. Ды дзесьці ў недасяжнай вышыні заліваўся лясны жаваранак». Усё тут напісана вельмі і вельмі надронна, можна сказаць, напісана рукою сталага і дакладнага мастака — пейзажыста. Але Міхась Лынькоў скарачае гэтую замалёўку, як ён скарачае і наступную дэталю — заўвагу адносна Астана Канпелькі. Вядома, «Векапомныя дні»

і цяпер, у новай рэдакцыі, застаюцца найбольш маштабным творам беларускай мастацкай прозы аб подзвігу нашага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Але цяпер раман Міхася Лынькова стаў больш кампактным, зладжаным, а гэта значыць, што сталі больш прыкметнымі, як бы паярчэлі, зазялі новым святлом і ўсе іншыя вялікія вартасці твора, якія дазвалялі высока ацэньваць, не ўпадаючы пры гэтым у істотны перабольшанні, і ранейшую рэдакцыю кнігі.

Галоўнае для Міхася Лынькова ў «Векапомных днях» — услаўленне велічы народа, які перамог фашысцкую навалу. У адпаведнасці з гэтым асноўным нафасам свайго твора пісьменнік і адбірае матэрыял. У першую чаргу яго цікавяць найбольш яркія падзеі партызанскай вайны ў Беларусі, у тым ліку такія эпизоды гэтай вайны, якія як бы самі прасяцаюць у гераічную легенду. Так у раман прыходзіць Канстанцін Заслонаў, Міна Шмыроў, Васіль Казлоў, Алена Мазанік, якая прывяла ў выкананне смяротны прысуд беларускага народа фашысцкаму гаўляйтэру Кубэ. Гераічная дзейнасць гэтых і яшчэ многіх іншых удзельнікаў партызанскага руху на Беларусі дала магчымасць аўтару стварыць глыбокія на псіхалагічнай распрацоўцы вобразы Васіля Іванавіча Саколіча (яго прататыпам і з'яўляецца Казлоў), бацькі Міна (прататыпам для яго стаў Шмыроў), Слышэні (жыццёвым прататыпам тут быў Варвашэня).

Як і Заслонаў, гэта найбольш вядомыя кіраўнікі і арганізатары партызанскай вайны. Назаву таксама ў ліку самых прыкметных удач Міхася Лынькова стварэння ім мастацкія вобразы радавых удзельнікаў барацьбы з фашызмам. Тут і Астан Канпелька, і Слівон Лагуцька, і яго, Лагуцькаў, сын Інат, і «лінавы» стараста Сымон Базылёў, і ў асаблівасці Саўка Лявонавіч Чмаруцька, адзін з найбольш яркіх гумарыстычных характараў ва ўсёй беларускай прозе.

Вельмі разнастайная ў «Векапомных днях» і гале-

рэй жаночых вобразаў. Сярод іх асабліва вылучаецца сваёй чалавечай змястоўнасцю так званая партызанская старасціха Ганна. Шмат прывабнага ёсць і ў характарах Надзі Канпелькі і Майкі Светлік, Лены Красачкі і Тамары Збынёнскай, Веры Смалянкінай і Галі Канпелькі.

Яркасцю, каларытнасцю і сваёй шматгаласасцю пакідаюць незабыўнае ўражанне, асабліва ў пачатку рамана, масавыя сцэны. На іх таксама прыпадае значная доля ў вырашэнні галоўнай аўтарскай задумы. Гутарка ідзе пра тое, што яны, разам з эпизодамі, у якіх на першым плане дзейнічаюць галоўныя героі твора, ствараюць ва ўяўленні чытача калектыўны вобраз, калектыўны партрэт народа, які ў нечувана складанай барацьбе атрымаў перамогу над фашызмам. Народ і з'яўляецца галоўным героем лынькоўскага рамана, рухаючай сілай гістарычнага працэсу.

Даволі шматгранныя «Векапомныя дні» і ў непасрэдна стыхавых адносінах. Эпизоды высокага трагічнага гучання, такія, як гераічная смерць Заслонава і яго бліжэйшых памочнікаў, тут даволі часта змяняюцца сценамі гумарыстычнымі па сваёй пераважаючай танальнасці. Гранічнага драматычнага напружання дасягае аўтар пры апісанні агідных зверстваў фашызму (забойства старой Слівоніхі, шматлікія расправы з мірнымі жыхарамі). Свой філасофскі падтэкст маюць такія эпизоды, як паўтораная двойчы (у пачатку і ў канцы рамана) сцена нараджэння дзіцяці пад грункат ваеннай завірухі. Так сцвярджаецца думка пра неўміручасць жыцця, якое процістаіць усім разбурэнням і смерці. Дзе-нідзе звяртаецца пісьменнік і да сімвалічных эпизодаў. Увогуле ў «Векапомных днях», як і ва ўсіх іншых сваіх творах, Міхась Лынькоў піша ярка, эмацыянальна, рамантызавана, у пэўнай ступені імкнучыся апаятызаваць подзвіг сваіх герояў, якія ў яго не толькі ярка, прыгожа жывуць, але і прыгожа паміраюць. Вось, напрыклад, як рамантызавана, узвышана апісваецца смерць Ганны Базылёвай: «Пад старой грушай-дзічкай на прыгменні знайшлі цётку Ганну. Яна нібы прылягла адпачыць пад любімым сваім дрэвам, і вось ляжыць, прыслухоўваецца, а ці гудуць пчолы ў пышняй цвечені грушы. Ружовыя пялёсткі засыпалі ўсё навакол і рэзка вылучаліся на адзенні, на чорнай хустцы, на сівых валасах, якія выбіваліся з-пад яе. Правая рука была закінутая за дрэва, нібы збіралася яна абняць яго ці сілілася ўхапіцца за яго рукою, каб ямчэй падняцца з долу».

«Векапомныя дні» ўжо занялі сваё трывалае і надзейнае месца ў нашым духоўным жыцці. Яны ўжо даўно робяць сваю карысную справу патрыятычнага выхавання.

Д. БУГАЁУ.

НАСУСТРАЧ ЮБІЛЕЮ РЭСПУБЛІКІ

Творчыя калектывы нашай рэспублікі падрыхтавалі новыя канцэртныя праграмы да 50-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі. Некаторыя з калектываў выехалі на гастролі, каб пазнаёміць працоўных брацкіх рэспублік з дасягненнямі беларускага мастацтва за гады Савецкай улады.

Дзяржаўны ансамбль танца БССР пабываў на Украіне і ў Малдавіі. Беларускія танцоры выступілі з канцэртамі ў Львові, Кішыніеве, Адэсе, Чарноўцах, Ужградзе, Мукачаве, Чарнігаве, Вінніцы і іншых гарадах.

Дзяржаўны народны хор БССР выязджаў у Прыбалтыку. З вялікім поспехам прайшлі канцэрты калектыву ў Рызе, Клайпедзе, Даўгаўпілсе, Шаўляі, Таліне, Кохтла-Ярве, Нарве.

ТАМ, ДЗЕ ЖЫЎ

ВЯЛІКІ КАМПАЗИТАР

У наступным годзе грамадскасць свету будзе адзначаць 150-годдзе з дня нараджэння слаўтага кампазітара Станіслава Манюшкі, нашага земляка, які з'яўляецца аўтарам многіх твораў на беларускім тэксты.

Нядаўна вядомы польскі музычны дзеяч доктар гуманістычных навук Мар'ян Фукс і старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР Рыгор Шырма наведалі вёску Убель Чэрвеньскага раёна, дзе нарадзіўся кампазітар, і ўсклалі кветкі ля мемарыяльнай дошкі.

У васьмігадовай школе рыбгаса «Волма» адбылася сустрэча М. Фукса і Р. Шырмы з піянерамі.

ПОЛЬСКІЯ СТУДЭНТЫ —

У ЛІТАРАТАРАЎ

Два тыдні гасцілі ў Беларусі студэнты Варшаўскага ўніверсітэта і Вышэйшай педагагічнай школы Кракава. Яны агледзелі многія выдатныя мясціны Мінска і рэспублікі, наведалі музеі і тэатры гарада.

У клубе Саюза пісьменнікаў БССР адбылася сустрэча польскіх студэнтаў з беларускімі літаратарамі. Ішла шырая размова аб брацкіх сувязях беларускай і польскай літаратуры. Сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Янка Брыль расказаў аб шляхах развіцця сучаснай беларускай літаратуры. На сустрэчы выступілі Максім Лужанін і Аляксандр Міронаў. Аляксей Зарыцкі прачытаў свае пераклады з польскай паэзіі.

ДОМ-МУЗЕЙ У СМОЛЬНІ

Навуковыя супрацоўнікі літаратурнага музея Якуба Коласа вырашылі ўзавяць у першапачатковым выглядзе дом ва ўточны Смольня, дзе паз жыў у 1911—14 гадах пасля таго, як выйшаў з турмы. У гэтым доме ўпершыню сустрэліся Якуб Колас і Янка Купала.

ВУЛІЦА БРАЅІСЛАВА ТАРАШКЕВІЧА

Вуліца ў Радашковічах, на якой жыў вядомы грамадскі дзеяч Беларусі, старшыня Беларускай сялянска-рабочай грамады, вучоны-філолаг, аўтар першай граматыкі беларускай мовы Браніслаў Тарашкевіч, названа яго імем.

На гэтай вуліцы захаваўся дом, дзе жыў Тарашкевіч. За домам невялічкая хацінка, дзе ён перакладаў гамераўскую «Іліяду», распрацоўваў нормы беларускай літаратурнай мовы.

Белая Вежа

Яраслаў СМЕЛЯКОЎ

Там, дзе мірныя нівы
дрэмлюць за гарадком,
вежа ўстала маўкліва
з круглым ровам наўкол.

Сонца летам усходзіць,
снег зімою ляжыць,
а яна сем стагоддзяў
непахісна стаіць

каля самай граніцы,
па-над плыню ракі.
У гэтых даўніх байніцах
вы стаялі, стралкі.

Не, яны не пустыя:
хоць стагоддзі ляжыць—

вочы мужныя тва
з іх праёмаў глядзяць.

Вежа Белая ўзнята,
быццам вежы Крамля:
той жа контур зубчаты,
тая ж наша зямля.

Ты стаіш на граніцы,
як вяршыня ў гарах,
веж чырвоных сталіцы
баявая сястра.

Між табою і імі
зыбік мост распасцёрт,
залацісты і сіні,
ўвесь ты туману і зор.

Пераклад з рускай мовы
Міколы АУРАМЧЫКА.

СОВЕТСКИЕ СУДА ИДУТ ВО ВЬЕТНАМ

Советская страна свято выполняет свой интернациональный долг, бескорыстно помогает братьям по классу в битвах с империализмом. Яркий пример этому — демократическая Республика Вьетнам. Бесперывно идут к ее берегам суда под флагом СССР. Они везут продовольствие и одежду, станки и металл, автомобили и сельскохозяйственные машины, удобрения и горючее, строительные материалы и медикаменты, учебные пособия и тепловозы. Героический народ Вьетнама получает и все необходимое для непосредственной борьбы с американскими агрессорами.

О растущих масштабах перевозок рассказал корреспонденту АПН первый заместитель министра морского флота СССР Тимофей Гуженко.

— Морской флот СССР, — сообщил он, — перевозит из советских портов в ДРВ сотни тысяч тонн грузов в год. В Хайфоне сейчас разгружаются 14 советских морских судов. Из черноморских портов во Вьетнам идут теплоходы «Брацлав», «Партизанская слава», «Борис Горбатов», «Бийск», из дальневосточных портов — танкеры «Певек», «Винница». На борту у них продовольствие, металлы, строительные грузы, оборудование, транспортные средства, нефтепродукты.

В Черноморском и Дальневосточном пароходствах есть суда, не раз побывавшие уже в портах ДРВ. Среди них —

черноморские теплоходы и пароходы «Брянский рабочий», «Партизанская слава», «Бабушкин», «Балашиха», дальневосточные — «Лазарев», «Сальск», «Ревда», «Ясногорск», «Раздольное». Экипажи этих судов, проявляющие мужество и самоотверженность в доставке грузов, пользуются большим уважением у трудящихся Хайфона, Хонга, Камфы.

— Черноморские суда идут к берегам Вьетнама вокруг Африки?

— Да, в связи с закрытием Суэцкого канала из-за иранской агрессии наши суда ходят из портов Черного моря во Вьетнам, а также в

другие страны Азии и Среднего Востока вокруг Африки. К сожалению, это почти удваивает путь. Но, несмотря на это, морские перевозки из СССР в ДРВ в 1968 году значительно увеличиваются.

— Перевозит ли советский флот грузы между портами ДРВ?

— Да. В настоящее время по просьбе вьетнамских друзей в аренде у ДРВ находятся три советских судна — «Шкотово», «Саранск», «Бикин». Они перевозят также и грузы внешней торговли ДРВ. По отзывам друзей, советские моряки работают хорошо. Вот строки из только что полученного письма вьетнамской фрахтовой организации «Вьетфрайт»: «Весь экипаж теплохода «Бикин» в высокой степени проявил дух пролетарского интернационализма. Высокое понимание своей священной миссии помогло ему преодолеть все трудности и неудобства при выполнении и перевыполнении планов перевозок, обеспечить сохранность и своевременную доставку грузов, так необходимых нам для борьбы и промышленного производства. Экипаж теплохода

показал свою готовность идти, куда это было необходимо, делать все, что от него требовалось... Мы передаем сердечную благодарность всем морякам теплохода «Бикин» за то, что они, покинув свой дом, пришли помочь нашей Родине в трудное, но знаменательное в нашей истории время».

— Продолжаются ли провокационные действия американских вооруженных сил на морских подступах к портам ДРВ?

— Американские бомбардировщики, истребители и вертолеты днем и ночью летают над палубами советских судов даже на дальних подступах к Вьетнаму. Эти полеты производятся на столь низких высотах, что создают опасность столкновения, мешают нашим штурманам вести суда. Корабли военно-морского флота США «конвоируют» многие советские суда, опасно маневрируют вокруг них, нарушая элементарные правила плавания в открытом море. Но, как уже неоднократно заявлялось, эти провокационные акты американской военщины не могут ни запугать советских моряков, ни изменить курса

советских судов к берегам Вьетнама.

Недавно экипажи и моряки советских теплоходов «Самарканд» и «Перекоп» были награждены Почетными грамотами премьер-министра ДРВ и медалями «За дружбу». Экипаж танкера «Самарканд» помог вьетнамским морякам во время пожара на нефтеналивных судах на рейде хайфонского порта. Самоотверженные, решительные действия моряков советского судна спасли жизнь десяти гражданам ДРВ. Теплоход «Перекоп» пришел в хайфонский порт во время сильнейшего урагана. Рушились дома, опрокидывались рыбацкие джонки. Советские моряки проявили отвагу и бесстрашие, спасая вьетнамских рыбаков.

— Что можно сказать о перспективах развития морских перевозок между портами СССР и ДРВ?

— Объем морских перевозок между портами наших стран систематически растет, — ответил Тимофей Гуженко и добавил, что советский морской флот обеспечит все необходимые перевозки.

(АПН).

ЮБИЛЕЙНЫЙ «КОСМОС»

В Советском Союзе произведен очередной запуск искусственного спутника Земли «Космос-250». На борту спутника установлена научная аппаратура, предназначенная для продолжения исследований космического пространства.

Агентство печати Новости предлагает вниманию читателей статью сотрудника Института космических исследований инженера Юрия Зайцева, в которой рассказывается о научных исследованиях, проводимых с помощью спутников серии «Космос».

Когда-то за открытием новых земель следовало их освоение человеком. Нечто аналогичное случилось и в космосе. Тщательная обработка экспериментального материала, полученного первыми разведчиками Вселенной — ракетами и спутниками, запущенными по программе Международного геофизического года, значительно расширила, а в ряде случаев и изменила теории и представления о физико-химических процессах, происходящих в верхней атмосфере, в ближних и дальних окрестностях Земли.

Подтвердилась правильность основных направлений исследований, последовательно проводившихся в Советском Союзе.

Однако это были только первые шаги на пути познания Вселенной. Многие оставались неясным. Цельный ряд полученных результатов нуждался в проверке, подтверждении. Возникла необходимость специализированных и комплексных экспериментов, направленных на подготовку к решению более сложных задач проникновения человека в космос.

И вот на смену первым посланцам Земли пришли скромные труженики науки, которые придирчиво проверяли каждый, казалось бы, небольшой факт, каждую цифру. Это и были многочисленные спутники серии «Космос».

16 марта 1962 года начал свой орбитальный полет «Космос-1». Сейчас запущен «Космос-250». Одни из «Космосов», выполнив все, что от них требовалось, прекратили свое существование, сверкнув метеором по небосводу, другие еще долго будут продолжать свой бег по околоземным орбитам, добывая людям научную информацию о Вселенной.

За прошедшие шесть с половиной лет масштабы исследований, проводимых с помощью спутников «Космос», расширились. Если в 1962—1963 годах было запущено 24 «Космоса», то в 1964 году их было уже 27, а в 1965 году — 52. Свыше 50 спутников запущено за первые десять месяцев 1968 года.

Все более разнообразными становятся трассы их полета. Если максимальная высота над поверхностью земли первых «Космосов» не превышала 1 600 кило-

метров, то сейчас орбиты спутников охватывают области высот до 60 тысяч километров. Широкий диапазон наклонов орбит позволяет доставлять научную аппаратуру в новые районы космоса. В некоторых запусках сразу несколько «Космосов» выводились на орбиту одновременно одной ракетой.

Программа исследований, выполняемая спутниками «Космос», разнообразна. Они помогают изучать радиационный пояс и магнитное поле Земли. Чуткие приборы, установленные на спутниках, определяют концентрацию заряженных частиц в ионосфере — это непосредственно связано с распространением радиоволн. Не менее важны сведения о распределении и образовании облачных систем в земной атмосфере.

Решая научные проблемы, спутники «Космос» помогают найти ответы и на многие технические вопросы. Что ожидает, например, спасаемую капсулу при входе в атмосферу Земли? Каким будет воздействие атмосферы на элементы конструкции космических аппаратов? Как защитить экипажи будущих звездолетов от опасных излучений, создать надежные системы жизнеобеспечения, совершить посадку в заданном районе?

Для выполнения этой обширной программы исследований советскими конструкторами было создано несколько модификаций унифицированного космического аппарата, они позволяют решать ту или иную группу однородных или, по крайней мере, близких по характеру научно-исследовательских задач. Так, в одних случаях исследования проводятся на унифицированном спутнике с химическими источниками тока. А для продолжительных экспериментов используются спутники с солнечными батареями, которые питают аппаратуру длительное время.

Для решения таких научных задач, как метеорологические исследования, измерения энергии в спектре уходящего излучения Земли и других, применяется спутник с системой ориентации относительно Земли. При изучении процессов, происходящих на нашем дневном светиле, используется модификация спутника с ориентацией на Солнце. И, наконец, когда требуется осуществить посадку на земную поверхность контейнера, в котором размещена научная аппаратура и объекты эксперимента, используется спутник с тормозной двигательной установкой и парашютной системой.

Важно отметить, что при переходе от одной модификации к другой сохраняется максимальная приемственность конструкции, а обслуживающие системы и схемы управления не зависят от конкретной задачи, решаемой спутником. Это позволило организовать серийное производство спутников и комплектующих

элементов, а следовательно, значительно удешевить их.

Создание универсального космического аппарата, естественно, не исключает возможности разработки других типов спутников, когда это необходимо для проведения специализированных экспериментов. Например, для отработки систем ориентации, проведения автоматической стыковки в космосе и тому подобных.

С тех пор, как начал свой орбитальный полет «Космос-1», получен ряд существенных научных результатов. Значительно изменились и расширились наши представления о верхних слоях атмосферы. Уже детальная обработка результатов изменений орбит спутников за счет торможения в атмосфере позволила получить данные о плотности верхней атмосферы и ее вариациях в зависимости от активности Солнца.

Одна из задач, которые возлагаются на спутники серии «Космос», — контроль космического пространства с точки зрения радиационной безопасности для космических полетов человека, особенно в периоды усиления солнечной активности.

Выполнен большой цикл исследований ионосферы с помощью спутниковой радиостанции «Мааяк». В течение длительного времени велось изучение солнечных корпускул, их энергии и распределения в окрестностях Земли. Часть спутников «Космос» специально запускалась для изучения космических лучей и их вариаций. Проводилось исследование инфракрасного и ультрафиолетового излучения Земли, выполнена большая программа по мировой магнитной съемке. Изучались свечение звездного неба в ультрафиолетовой и видимой частях спектра, микрометеорное вещество в окрестностях Земли, коротковолновое излучение Солнца. Проведен большой цикл технологических и механических исследований.

На «Космосах» ученые осуществили и первый в мире опыт установки квантового стандарта частоты на искусственном спутнике Земли. С помощью «Космосов» астрономы впервые получили возможность вывести свои телескопы за пределы земной атмосферы и вести наблюдения в течение длительного времени. На базе спутников «Космос» создана и метеорологическая система «Метеор». Спутники «Космос», наконец, осуществили и первую в мире автоматическую стыковку космических аппаратов на орбите.

На примере спутников «Космос» можно еще раз убедиться, что строгая последовательность, стремление экономично и рационально, с наименьшей затратой сил и средств достигать максимальных результатов — основная особенность советских космических исследований. (АПН).

ДА САВЕЦКА-ЧЭХАСЛАВАЦКІХ АДНОСІН

У выніку паспяхова праведзенага перагавораў паміж урадавымі дэлегацыямі СССР і ЧССР, якія праходзілі ў абстаноўцы дружбы і ўзаемаразумення, у Маскве падпісаны пратакол аб тавараабароце паміж Савецкім Саюзам і Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікай на 1969 год.

У адпаведнасці з пад-

саным пратаколам аб'ём узаемных паставак тавараў у 1969 годзе перавысіць 2 мільярд рублёў і ўзрастае прыкладна на 10 працэнтаў у параўнанні з 1968 годам. Савецкі Саюз займае першае месца ў знешнегандлёвым абароце ЧССР, а Чэхаславацкія з'яўляцца адным з буйнейшых гандлёвых партнёраў СССР.

Савецкі Саюз атрымае з братняй краіны ў асноўным машыны і абсталяванне, у тым ліку: металарэзныя станкі, кавальска-прэсавыя, пракатныя, энергетычныя і халадзільнае абсталяванне, электравозы і судны, абсталяванне для лёгкай, харчовай, хімічнай і раду іных галін прамысловасці, а таксама значную коль-

касць тавараў народнага спажывання.

У сваю чаргу ў Чэхаславакію будуць пастаўляцца нафта і нафтапрадукты, газ, жалезная руда, каменны вугаль, чорныя і каліевыя металы, бавоўна, лесаматэрыялы, харчовыя тавары, а таксама прамысловыя абсталяванні, сельскагаспадарчыя машыны, легкавыя

аўтамабілі, теплавозы, прыборы, сродкі паветранага транспарту і тавары культурна-бытавага прызначэння.

Узгодненыя пастаўкі тавараў будуць садзейнічаць паспяховаму выкананню народнагаспадарчых планаў і больш поўнаму задавальненню патрэбнасцей абедзвюх краін.

МЕДАЛІ — ВІНАМ ЧАРНАМОР'Я

Адэская доследная станцыя вінаробства была арганізавана ў пачатку дваццатага стагоддзя на сродкі, сабраныя на падпісы сярод энтузіястаў айчынага вінаградарства на чале з В. Тайравым. Цяпер гэта буйны навуковы цэнтр — Украінскі навукова-даследчы інстытут вінаградарства і вінаробства.

Нядаўна на міжнароднай дэгустацыі ў Бухарэсце было дэгуставана больш 150 марак він, якія прадстаўлены многімі краінамі. Він украінскага Інстытута за высокія смакавыя якасці атрымалі дзевяць сярэбраных медалёў. Тэхналогія прыгатавання гэтых він перададзена вінаробчым заводам.

РЭСТАРАН НА ДНЕ МОРА

У горадзе Сочы вырашана пабудаваць першы ў Савецкім Саюзе падводны рэстаран, які будзе называцца «Дары мора». У раёне Сочынскага пляжа побач з гэтым арыгінальным рэстаранам размесціцца магазін, які будзе гандляваць рознымі дарамі мора, а таксама вялікі пірс для прагулачых суднаў. Рэстаран зможа прыняць 300 наведвальнікаў. У яго падводнай частцы змогуць адначасова пабыць 50 гасцей. У меню будучы пераважае стравы з рыбы, водарасцей, малюскаў і іншых дароў Чорнага мора.

Вокны рэстарана-акварыума, які выраблены з асабліва трывалага шкла, будуць аснашчаны спецыяльным прыстасаваннем для прамыўкі і паверхні.

ГУМАР

Маладая пісьменніца адулі-кавала свой першы раман. Ён меў вялікі поспех.

— Я прачытала тваю кніжку. — сказала ёй сяброўка. — Цікава, хто табе яе напісаў?

— А мне цікава, хто табе прачытаў яе. — пачула ў адказ зайздросніца.

— Дазвольце мне пагавіць з гэтай пана, — гаворыць вучань цырульніка, звяртаючыся да гаспадары.

— Толькі асцярожна, — адказвае той, — не абрэжся!

— Навошта ты завязай вузельчык на насоўцы?

— Гэта зрабіла мая жонка, каб я не забыў апусціць пісьмо.

— Ты апусціў яго?

— Не, яна забылася мне яго даць.

Трэба займаць грошы ў псімістаў, бо такія людзі заўсёды перакананы, што больш сваіх грошай ім ніколі не ўбачыць.

— Не пярэч, я сваімі ўласнымі вачыма бачыла, як ты цалаваўся з новай какаўкай.

— Прабач мне, дарагая, я думай, што гэта ранейшая.

— Эфендзі, што такое адказнасць?

— Дапусцім, у цябе на штанах два гузікі, і адзін з іх адрываецца. Значыць, уся адказнасць падае на другі.

— Ведаеш, як мяне будзіць мама раніцай? Кідае ў пасцель кошку!

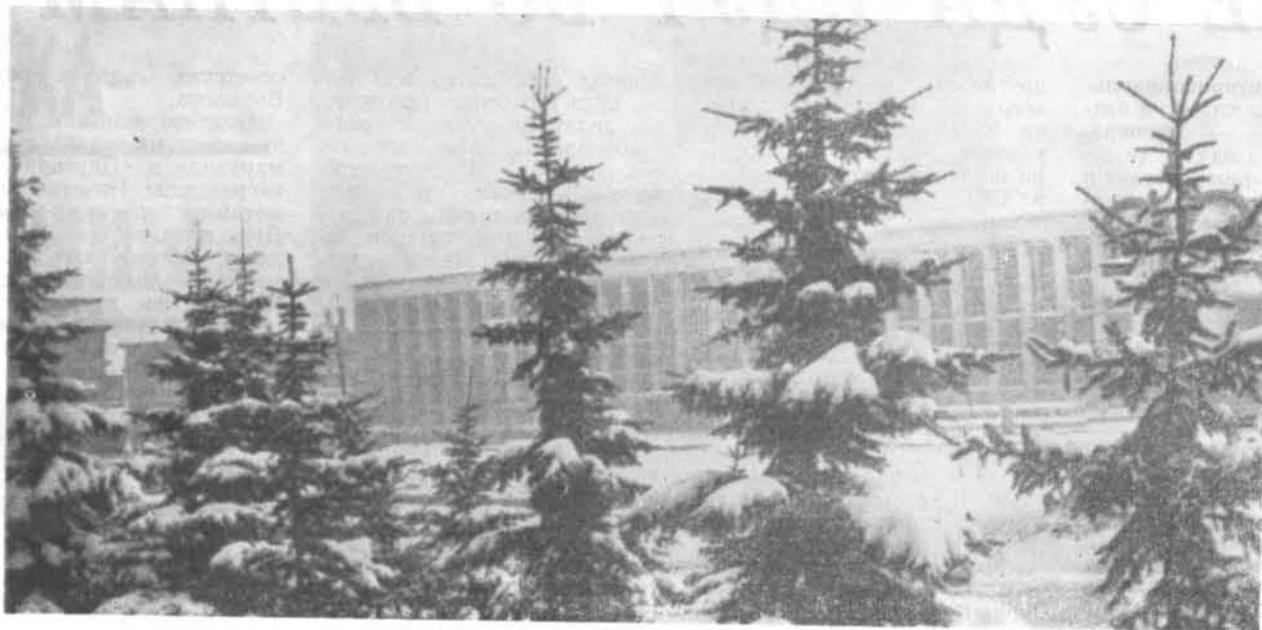
— А чаму кошку?

— Таму што я бяру да сябе сабаку.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31,
6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.

Мінск, Плошча Леніна.

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

НА ВАРЦЕ НАРОДНЫХ СКАРБАЎ

У Беларускам таварыстве аховы помнікаў гісторыі і культуры вялікае ажыўленне. Яго 260-тысячная армія абмяркоўвае вялікай важнасці дакумент — праект закона аб ахове помнікаў гісторыі і культуры, якія маюць «...вялікае навуковае, гістарычнае, археалагічнае і мастацкае значэнне».

Найкаштоўнейшыя скарбы культуры рассяпаны па ўсёй Беларусі. Пад дзяржаўнай ахай знаходзяцца сотні розных помнікаў. Вядзецца вялікая работа па іх далейшаму выяўленню. Ужо дадаткова ўнесены ў спісы аб узяцці пад ахову яшчэ 200 розных помнікаў.

Рыхтуючы дастойную сустрэчу паўвекавому юбілею рэспублікі і Кампартыі Беларусі, арганізацыі таварыства разгарнулі актыўную дзейнасць па ўзвядзенню новых і рэстаўрацыі старых помнікаў гісторыі, культуры. У Выхаве, напрыклад, на сродкі таварыства па праекту архітэктара Забеліна ўзведзена скульптурная група ў памяць аб камсамольцах і моладзі партызанскага атрада Паўлава, якія гераічна загінулі ў гады Вялікай Айчыннай

ваіны. Гэты помнік будзе адкрыты ў бліжэйшы час.

Калі адхіліцца крыху ў бок ад магістралі Мінск—Брэст і зазірнуць у вёску Байкі Пружанскага раёна, тут можна ўбачыць зямлянку, якая стала гістарычнай. Адсюль у гады ваеннага ліхалецця штаб Брэсцкай абласной падпольнай арганізацыі кіраваў дзеяннямі партызан супраць фашысцкіх захопнікаў. Кожнага, хто тут пабывае, несумненна, усхвалюе ўмела адноўленая членамі таварыства помнікаў гісторыі і культуры абстаноўка ваенных гадоў.

І ўжо зусім здаецца падарожжам у глыбіню стагоддзяў наведанне старажытнага Заслаўля, які размешчаны непадалёку ад Мінска. Гэты горад-крэпасць заснаваны ў 978 годзе кіеўскім князем Уладзімірам у гонар сваёй прыгажуні-жонкі, палоннай дачкі полацкага князя Рагвалода — Рагнеды. Названы ён па імя яго сына Ізяслава. Высокі, некалі непрыступны земляны вал замкнутым прамавугольнікам выпягнуўся над Свіслаччу. Унутры яго — унікальная па сваёй архітэктуры Прэображэнская царква і магіла

Рагнеды. Цяпер тут вядуцца рамонтна-рэстаўрацыйныя работы, якія будуць закончаны ў наступным годзе.

Арыгінальным помнікам у стылі барока XIV—XV стагоддзя з'яўляюцца Слуцкія вароты ў Нясвіжы. Гэты свайго роду архітэктурны унікум будзе адноўлены і адкрыты для агляду да 50-годдзя рэспублікі. Невялікую залу, якая знаходзіцца ўнутры варот, мяркуецца выкарыстаць пад выстаўкі. Вядуцца работы па рамонту і рэстаўрацыі і такой архітэктурнай жамчужыны, як палац і ўспальніца князёў Паскевічаў у парку Імя Луначарскага ў Гомелі.

Усяго да 1970 года намечана аднавіць дваццаць помнікаў. У іх ліку Сафійскі сабор XI стагоддзя ў Полацку, Міхайлаўская царква ў Магілёве і Мірскі замак, якія ўзведзены ў XVI—XVII стагоддзях. І іншыя. У гэтай вялікай, дзяржаўнай важнасці справе прымаюць актыўны ўдзел вядучыя мастакі і архітэктары Беларусі, актывісты таварыства.

Аднаўленчыя работы вядуцца за кошт дзяржавы. Значны ўклад і юрыдычных членаў таварыства

ва — фабрык, заводаў, калгасаў, саўгасаў. У таварыстве цяпер 1 659 членаў.

Сродкі на гэтыя высякародныя мэты паступаюць не толькі ад членаў таварыства. Нядаўна Віцебскае абласное аддзяленне атрымала перавод на 500 рублёў з Украіны. Грошы прыслала з асабістых зберажэнняў жыхарка Львова беларуска Вольга Якавец і прасіла выкарыстаць іх на аднаўленне дарагіх яе сэрцу помнікаў гісторыі і культуры беларускага народа. А ўсяго сёлета ў спецфонд таварыства паступіла звыш 7 тысяч рублёў.

Карціна была б няпоўнай, калі б мы не казалі яшчэ аб адным важным баку дзейнасці таварыства. Да 50-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі яго рэспубліканскі савет выпускае тры капітальныя выданні: «Помнікі архітэктуры Беларусі», «Археалагічная карта рэспублікі» і вялікую калектыўную працу — зборнік «У памяці народнай». Кнігі гэтыя — каштоўныя дапаможнікі для педагогаў і прапагандыстаў, архітэктараў, турыстаў і ўсіх тых, каму дарагія багачейшыя культурныя традыцыі беларускага народа, помнікі яго гісторыі і барацьбы за свабоду і незалежнасць.

В. СТАРЦАЎ.

У «ШЭХЕРЭЗАДЗЕ» І «РАСПУЦІНЕ»

Пан Марыс, малады, прыемны мужчына, з усмешкай вітае нас перад дзвярыма аднаго з найстарэйшых начных бараў Парыжа ўвогуле і найстарэйшага рускага кабарэ французскай сталіцы — «Шэхерэзады». Адрознівае ад уваходу — фантазмагорыя, сцэны з «Тысячы і адной ночы», паэтычныя статуі, ложы ў тым жа стылі, пан Марыс дасканала пасуе да іх. Бо ці не належыць да арабскіх казак яго гісторыя? Даве спадчыны — і не малыя! — ён прагуляў, а цяпер вымушаны вітаць гасцей перад «Шэхерэзадай»...

«Шэхерэзада» — гэта адна з самых элігантных начных устаноў Парыжа. Тузы тут бываюць — надзвычайныя. Эрэх Марыя Рэмарк, які ў «Трыумфальнай арцы» апісвае іменна «Шэхерэзаду», мае тут свой столік, за якім можа есці і піць без абмежавання і без рахунку. Але ўсе іншыя павінны плаціць: Дэні Кэй, Рычард Бэртан, Элізабет Тэйлар, Чарлі

Чэплін, Саган, Брыжыт, незямляны лорд Уіндзар і пані Сімсан або, напрыклад, пан Памруа са Злучаных Штатаў, які прадстаўляе вялікія будаўнічыя кампаніі. Але плаціць ахвотна і многа. Зусім нярэдка выпадакі, калі адзін кліент прагуляе ў «Шэхерэзадзе» за адну ноч тысячу альбо дзве тысячы долараў. І — галоўным чынам — на аркестр, які іграе па заказу за вялікія грошы.

Не меней фантастычнай, чым «Шэхерэзада», з'яўляецца яе ўласніца, пані Марціні, высокая, зграбная бландэінка. Паходзіць яна з Гродна, у часе ваіны апынулася ў Германіі, у лагеры, адкуль пасля вызвалення дабралася да Парыжа з...казой. Такі з самай сапраўднай казой, без якіх-небудзь сродкаў. І ў выніку ўласнай прадпрыемльнасці і збегу неверагодных сітуацый, пра якія я не магу пісаць, бо пані Марціні мяне на гэта не ўпэўнавала, стала ўласніцай «Шэхерэзады», «Распуціна» і іншых

гэткіх жа элігантных начных бараў.

Самае цікавае, што і ў «Шэхерэзадзе», і ў «Распуціне» не толькі ахвотна прымаюць савецкіх гасцей (гэта можна зразумець, прымаючы пад увагу чыста фінансавы інтарэс), але і да самога Савецкага Саюза адносяцца з пачуццём нацыянальнай гордасці. Члены ансамбля часта ездзяць у СССР на адпачынак, некаторыя нават маюць савецкія консульскія пашпарты. Часы страху перад «чырвонай небяспекай» мінулі беззваротна. Але гэтыя агульныя нататкі не могуць замаячыць аднаго канкрэтнага выпадку, які лепей за ўсё ілюструе атмасферу ў «Шэхерэзадзе».

Прыязджае аднойчы рускі эмігрант, чалавек ужо стары, сентыментальны, вельмі багаты — свой капітал скалаціў не дзе ў аргенцінскіх пампасах — і жадае нечага асаблівага: дае аркестру сто долараў і загадвае іграць царскі гімн «Боже, царя храни».

Здзіўленне. Замяшанне. Паўза.

Ніхто з аркестра не толькі не ўмее іграць гэты гімн, але нават не ведае яго.

А сто долараў — спакуса вялікая!

І вось — шу-шу-шу — ціхая нарада ў цесным коле і гераічнае рашэнне: будзем іграць што-небудзь савецкае — бо рускую песню эмігрант можа помніць — толькі вельмі-вельмі павольна.

Але што іменна?

Выбар падае на... савецкую партызанскую песню.

І вось папылілі гукі гэтай песні, і члены аркестра з лёгкім страхам пазіраюць на рускага эмігранта.

А ён паднімаецца з крэсла, застывае па стойцы «смірна», ускідае руку ў салюце, і слёзы цякуць па яго твары, як бо.

Бо ён таксама не памятаў!
З. БРАНЬЯК.
Пераклаў з польскай мовы
А. МАЖЭЙКА.